

Postavina a plácena v galovini.

RANGLER

KLISARNA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE

IZVRŠUJE
ENOBARVNE IN
VEČBARVNE FOTO-
TIPIJE • ENOBARVNE IN
VEČBARVNE AUTOTIPIJE • KOM-
BINIRANE KLIŠEJE ZA NAVADEN IN
NAJFINEJŠI PAPIR • KLIŠEJE PO SLIKAH
PERORISIH IN RISBAH • ROKOPI-
SIH IN FOTOGRAFIJAH ZA
RAZGLEDNICE • RE-
KLAMNE SLIKE
VINJETE

IZDAJE VA KRAJOLEB...
TOVARNA TEHNI...
IZŠTU NI UTEŽI

Razgled

Slovenska družabna revija

Ljubljana, junij 1927

2

Krasote naših planin: Triglav

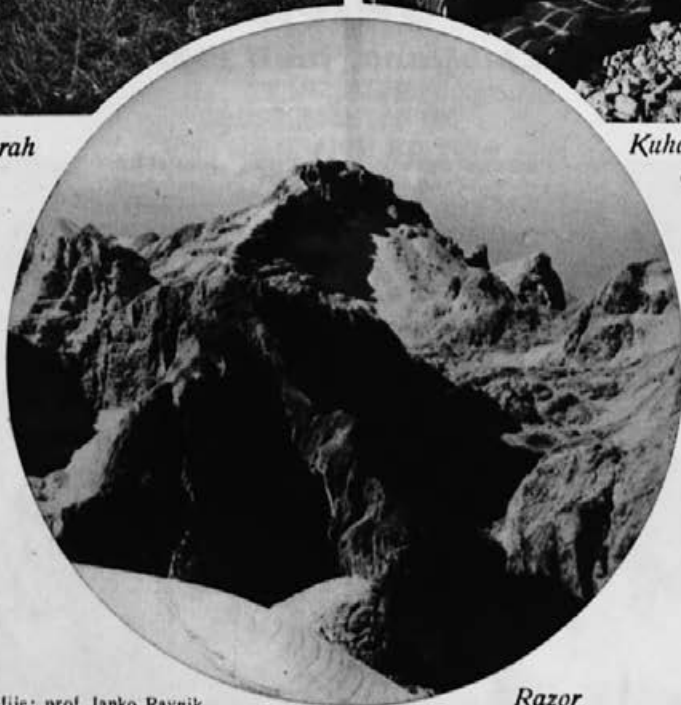
Fot. prof. Janko Ravnik

Fotograf „portretist“ v gorah

Kuhanje na prostem, kjer je zan etitev ognja včasih prava težava

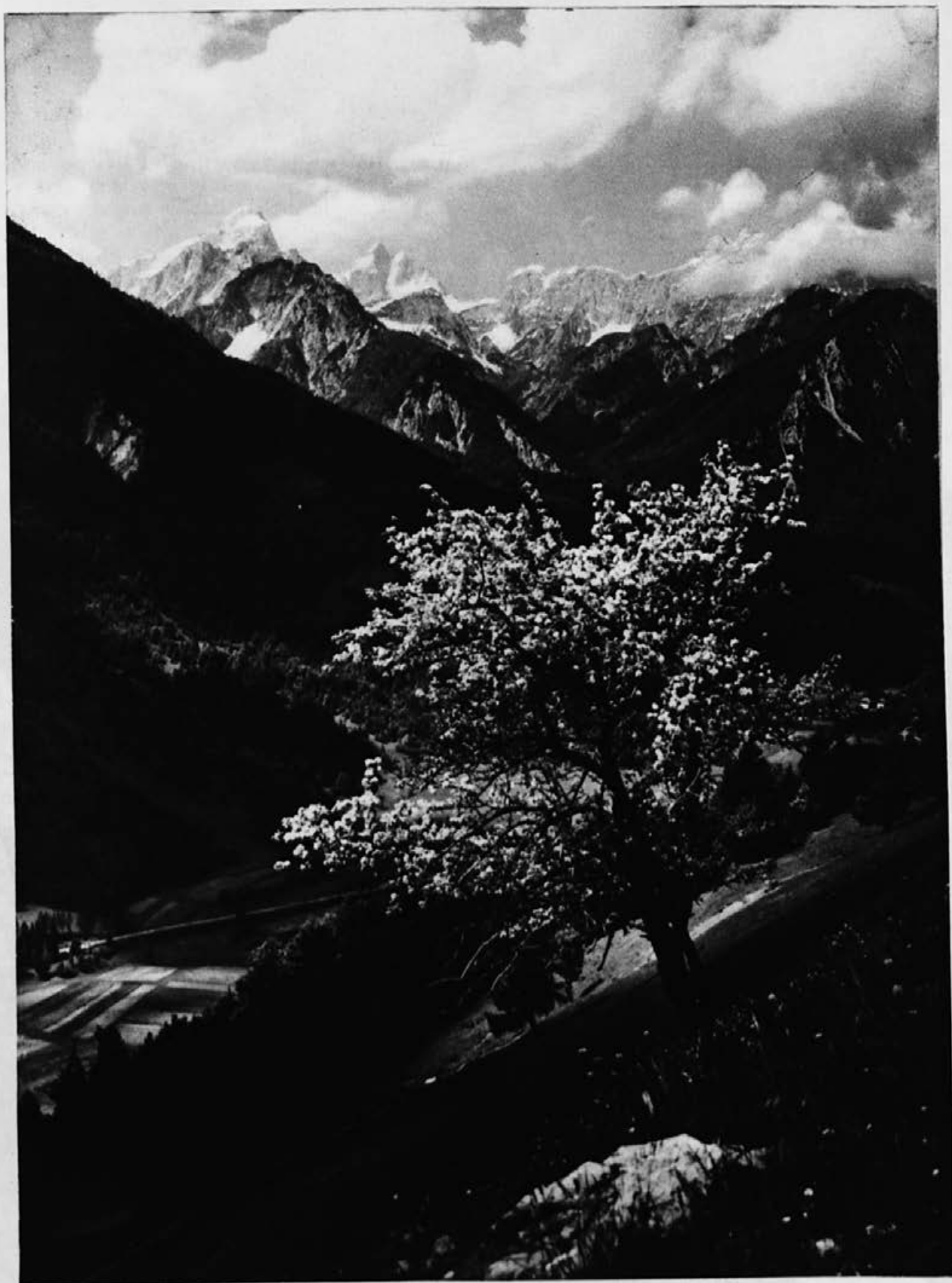

Fotografije: prof. Janko Ravnik

Razor

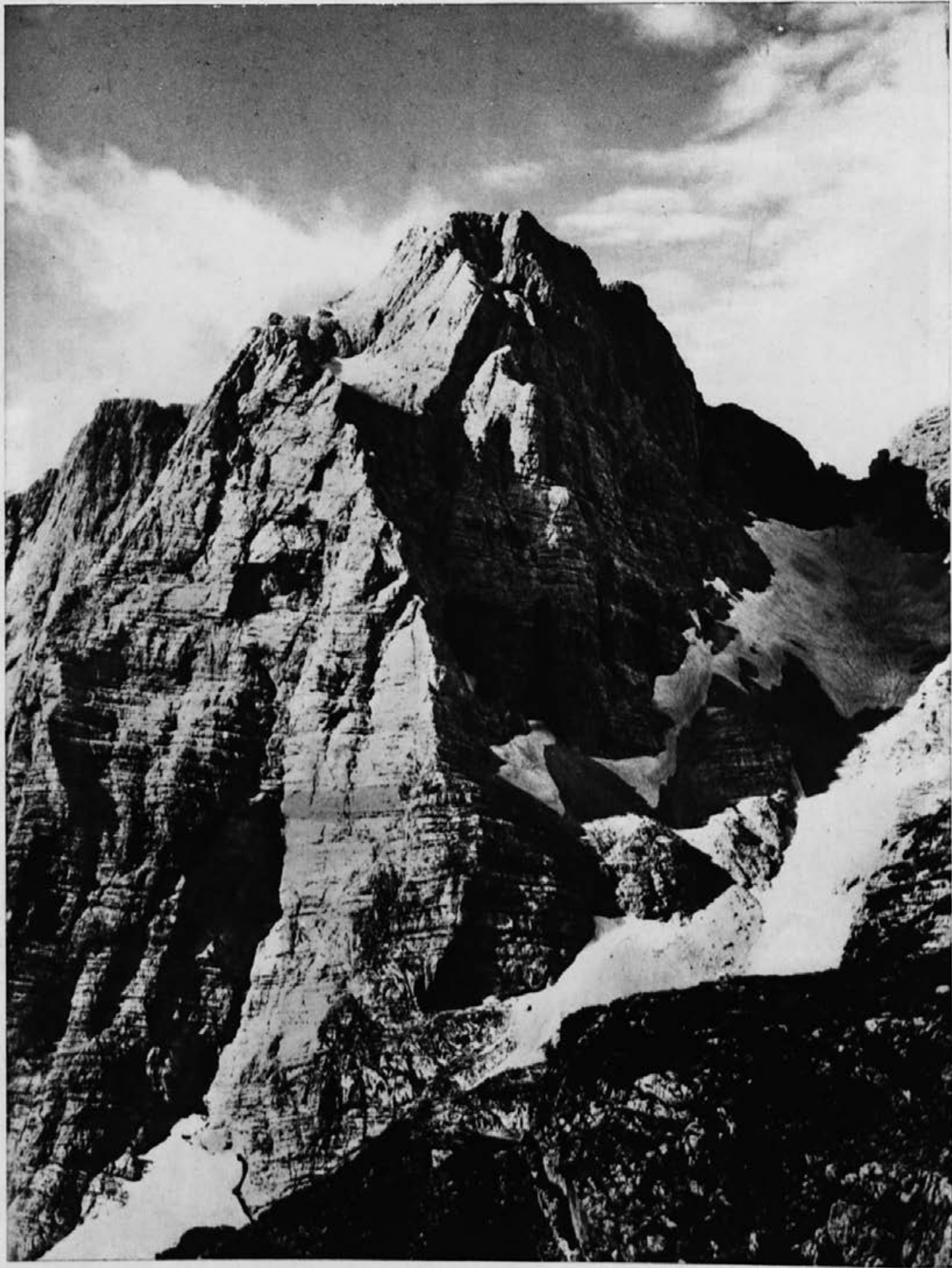

Pravljичno razpoloženje na Bohinjskem jezeru

Pomlad v gorah. Jalovec s Srednjega vrha

Fot. prof. J. Ravnik

Fot. Egon Planinsek

Stenar izpod Rogljice

Hoja po zemlji

Juš Kózak

Doline

Po zemlji hodiš in iščeš miru. Človek je željan tistih svetlih trenutkov, ko je v njem tako jasno in pokojno, kakor blesti samotna zvezda na večernem nebu.

Berem povesti in poslušam pesmi. Razodevajo se mi v njih doživetja miru, v tihi tokavi zelene doline, v zavetju pod visokimi skalami, na bregovih jezera.

Čudno. Hodil sem po takih dolinah, živel pod skalami, tudi ob jezeru sem sedel, celo v najtišji noči, ko so zvezde padale vanj, a miru nisem spoznal. Ne rečem. Tam, v zibelki zelenih travnikov pod temnimi gozdovi sem se za hip oddahnil, a miru nisem našel. Komaj sem se zavedal, že sem bil v boju z življenjem.

Zame v dolini ni miru.

Rad verjamem, da sluti človek v mirnih dolinah med gorami tišino in mir. Jaz pa gledam drugače v življenje, kadar hodim po zemlji.

Gledam doline.

Bela cesta, ob njej mogočni domovi, gospodarska poslopja, skladišča sveže obeljenega lesa, orači na poljih, kosci na travnikih, prijazna krčma te vabi. Na oknih cvetovi, pred hišami otroci, ljudje v mašnih in delovnih oblekah, v strugi dere voda, goni turbine in mlinska kolesa. Vsenaokoli pa bele cerkve med temnim zelenjem in še višje gori, postavljene v gorske senožeti. Ustaviš se pred mogočnim znamenjem, Marija ti odpira žalostno srce, sv. Rok ti kaže rane.

In druge doline. Take, kjer izginjajo kmetije, kjer vstajajo iz tal male delavske hišice s pustim in žalostnim obličjem, kjer je nesnaga doma in zeva revščina iz oken. V krčmi se oglašča trudna, pijana pesem. Sredi doline pa stoji mogočna tovarna, krog nje tavajo blede možje, žene z uvelimi prsi in prav taki otroci s pohabljenimi udi. Cesta je izvožena, v kolesnicah je bogastvo in trpljenje. Znamenj je malo, Križani na njih ni ovenčan, komaj se vidi iz prahu.

Še temnejše doline sem videl. Zemlja se zoži, voda v strugi se peni in izpodjeda skale. Domovi so pri cesti in v bregovih. V krčmah je doma obup, še prta ni na mizi. Vlažne stene so gole, kvečjemu če visi kaka ogabna reklama na njih. Človeka zebe. Tam v tistih dolinah je izginil človek pod zemljo in izpodkopa hrib nad seboj. Edinole lepe in močne ženske sem srečal na črnih cestah, poslednja uteha za rudarja, ko se prikaže na dan. Križani je kar na steno, ali celo na kamen pribit, ubog in majhen, kakor oni za zadnjo uro.

Dolina je življenje človeka in kjer je življenje, ni miru. Govoriš z ljudmi in odgovarjaš sebi. Trpiš z njimi in se boriš za rojstvo, smrt. Veseliš se z njimi, razjedaš srce, vsak kamen ob cesti je v napotje tebi in drugim. V dolinah orjejo strasti. Grižejo vate, čeprav se jim umakneš v zelene tokave. Nikjer ni miru. Pred ljudmi in pred sabo ne moreš počiti.

Oko je nemirno, zase in zanje iščeš, česar morda nikoli ne dosežeš. Mogoče vendar takrat, ko izruješ iz zida tisto malo počrnelo znamenje in ležeš z njim.

V dolinah je boj. Srce ne počiva.

Sredi doline teče voda, noč in dan, goni turbine in mlinska kolesa.

Pobočja

Jaz ljubim pobočja. Najrajši hodim po tistih, kjer se hitro vzpenjaš, po strmem kolovozu, med zelenimi košenicami ali med skalami. Nato te vodi pot po slemenih proti vrhu.

Na pobočjih je drugačno življenje. Med visečimi njivami in travniki stoje samotni domovi. Pred njimi stoji drevje privito do tal. Ponekod so ti domovi tako mogočni, kakor da imajo v njih za leta in leta vse doma. Rad se ustaviš pred njimi.

Zaideš v gozdove. Bukovo zelenje je razpeto nad tabo, tam daleč na drugem pobočju pa molče temne hoje. Med njimi se svetlikajo breze in blede macesni. Včasih so smreke tako goste, kakor bi gledal ježev hrbet.

Nad gozdovi romaš čez zelene košenice in travnike. Kakor bele raze so meli v njih.

Ozreš se in se čudiš. Steza je izpeljana tako, da ni druga mogoča. Čudovito je poznala svet prva noga, ki jo je izhodila. Utrujen sopeš v strmo reber, pešaš in bi rad počil. Tedaj zavije steza položno, telo se vda. Nobena bela cesta v dolini ni tako skladno ustvarjena.

Vse križem vodijo steze, na križiščih se srečuješ z ljudmi, ki prihajajo od daleč in se zopet izgublajo. Redkobesedni so, oči upirajo vase. Strast je pritajena in zamolčana.

Kadar se dviguješ, pozabljaš nase in na svet. Na pobočjih je boj z zemljo, med skalami boj za življenje.

Ko pa počivaš, premišljaš in sodiš. Prav tako sodijo in merijo svet ljudje v samotnih domovih, kadar jih zamete sneg.

Na pobočjih je bila spočeta ostra misel.

Vrhovi

Vsak vrh je drugače oblikovan. Komaj objamem njegovo obliko, tedaj je pozabljen počasni, hribovski korak, telo zbere vse sile, vrh mora pasti v zaletu. Ne moreš vzdržati, dokler ne stopiš tja, kjer se neha pot in ne moreš nikamor več, tudi če bi hotel. Čudna je tista zavest, ko nimaš mesta, kamor bi še lahko stopil naprej. Zapreš oči in čutiš, da si gori. Sladka utrujenost te prevzame.

Hrib ali gora, vselej ti je nova, kadar stojiš na njej. Tisti hip, ko si se ustaviš na njej, je že zapisana v duši nova zgodba, dal si ji novo obliko.

Zdaj se zavedaš vsega. Spominjaš se prvih potnih kapljic na čelu, hiše oživljajo, pred zaobljubljenimi znamenji postajaš, občuduješ stezo, ki se ti je zdela slepa, pa je v trenutku najlepša med zemeljskimi poti. Veš, katera drevesa redi ta zemlja, poznaš njihovo rast in lepoto. Hvaležen si skritim studentem, do katerih vodi nevidna živalska sled.

Stojiš na gori in vsa je v tvoji duši.

Potem ležeš. Ali na trato pred cerkvico, ki ima komaj toliko prostora, kot drevo na skali. Ali na široko dlan, kjer ni hiše, ne cerkve, le veter

piha preko nizkih trav. Ali na skalnatem vrhu, kjer je kamen sladak kot pernica.

Tam gori je mir.

Pogled drsi po pobočjih v doline, izgublja se med travniki, pada v prepade, počiva nad gozdovi, plava nad vodami, objema okoli stoječe hribe in gore, izgublja se v solčnih obzorjih.

Na zemlji si, toda okoli tebe je zrak vsepovsod, kamorkoli bi stopil z vrha.

Megleno morje pokriva dolino, hribi so otoki med belimi valovi. Tak je moral biti svet ob rojstvu, in zemlja še ni bila ločena od vode.

V duši ni strasti, ne boja. Misel počiva. Strmiš in dihaš. Ves svet je v tvojih očeh, slutiš njegovo rojstvo in nastajanje. Daleč tja za obzorja gledaš.

Usodo ljudi meriš v dolinah prav tako, kot usodo gora in dreves.

Takrat, ko ležiš na dlani pred solncem, sredi ozračja, je vse preveč sveta v srcu in duši, da bi se mogel boriti s seboj in z njim.

Skozi tebe vre usoda vsega živega in mrtvega, sredi večnega ustvarjanja dihaš. To se pravi, da ustvarjaš sam že s pogledom.

Vечно čudo. Nastajanje in ginevanje ne pozna miru in je vendar največja tišina.

V njej je moj mir.

Le v dalji planine

Tam zemlja je naša zakipela, zahrepenela, v nebo hotela, v višino pognala se kot val, a v naletu pod zvezdami val je obstal. Tako strmi zdaj sredi višine okameneli zanos domovine, bleste se v dalji razdrti grebeni, nad njimi, glej, zvezd čuječi plameni...

O. Župančič

Zlatorog

Dr. Ivan Lah

Plan. na Jezera, ki jo še danes krasi sedmera triglavska jezera, vdelana kot sedem smaragdnih biserov v skalne globine kamenitega podolja, ki ga obrobajo od obeh strani suhe skalnate goličave, katerih grebeni se svetlikajo v solčnočisti zeleni vodi triglavskega jezera od strmih višin nad Savtco in zelenih gozdov okoli Bogatina tja do skalovite Komne, ki zapira to dolino z visokimi golimi vrhovi, štrlečimi iznad strmin nad Trento, je bila nekdanji pravi planinski raj. Tu so prebivale vile, bele žene imenovane, bitja dobre in usmiljenega srca, ki se jih ljudstvo še danes hvaležno spominja. Zahajale so pogosto v dolino in tam pomagale siromakom v stiskah in nadlogah. Pastirja so učile spoznavati čudotvorna zelišča, ki imajo v sebi zdravilne moči. Na njihov ukaz je rasti po golih gorskih pečinah posebna trava, da so koze siromašnih ljudi dobivale hrano. Za te svoje dobrote niso marale nikake zahvale. Če se je kdo drznil priti v njihovo bližino, so mu grozile z rokami, naj ne hodi dalje. Ako se je vkljub temu bližal njihovemu bivališču, so ga nagnale z gosto kamenito točo; kadar pa so bile užaljene vsled ljudske nehvaleznosti, so se usuli z gora deževni nalivi in viharji.

Tam nad Trento, kjer vise stene strmo v Loško dožino, so se pasle na gorskem grebenu njihove lepe bele koze in stražile dohod v svoje gorsko kraljestvo. Ako se je bližal nepozvan človek, so koze z rogovi lomile skale in jih valile z gorskega roba v dolino. Njih vodja je bil mogočen kozel z

zlatimi rogov, Zlatorog po imenu. Bil je pod posebnim varstvom belih žen, ki so ga bile začarale proti vsaki poškodbi. Ako ga je zadela lovčeva krogla, je vzklikala hipoma iz vsake kaplje njegove krvi, naj je padla na golo skalo ali na ledeni sneg, čudotvorna roža, polna zdravilne moči, triglavska roža imenovana. Ako je Zlatorog zavil le liste čudotvorne rože, je takoj ozdravel, tudi če ga je krogla zadela v srce. Se večji pa je bil čar njegovih zlatih rogov. Komur bi se posrečilo dobiti le kosček njegovega zlatega rogu, bi imel ključ do vseh zakladov zlata in srebra, ki jih je stražila mnogoglavka kača v gori Bogatinu...

Že v tistih časih so stikali Benečani po naših gorah za dragocenimi rudami. Neki Benečan, ki je zaznal za skrivnostno silo Zlatorogovo, je prežal noč in dan pred vhođom v votline Bogatinove. Videl je, kako je prišel Zlatorog iz svojega gorskega kraljestva in se je s svojim čudotvornim rogom dotaknil mnogoglavke kače; postala je krotka kakor jagnje in je pustila, da si je v zlatega potoku, ki teče preko votline, orosil svoja zlata rogova, pri tem pa si je odkrhnil ob skali kosček svojega rogu. Ko je odšel, je Benečan pobral zlato iver, in z njo so mu bili odprti vsi podzemski zakladi Bogatinovega sveta. Vse življenje je nosil cele vreče zlata in srebra iz Bogatina v Benetke.

O tem je zvedel tudi lovec iz Trente.

Takrat v Soški dolini še ni bilo cest; le ozka gorska steza je vodila iz Kobarida preko Bovca v Trbiž. Tam so mule beneških trgovcev prenašale bogato benečansko blago na Nemško. Na kraju, kjer se v Sočo izliva Koritnica, je stala krčma, kjer so se ustavljali trgovci. Tu je živela krčmarica, ki je znala dobro postreči svojim gostom. Njena hčerka pa je bila najlepša in najljubeznivejša deklica v vsej okolici. Sem je zahajal tudi mladenič iz Trente, ki je slovel daleč na okoli kot najboljši lovec; imenovali so ga trentskega lovca. Bil je sin slepe vdove in je skrbel za njo na stara leta s pravo otroško ljubeznijo. Govorili so, da je vsled tega v varstvu belih žen. Poznal je vse steze po gorah; lahko je hodil na najvišje vrhove, pa se mu ni bilo treba bati kamenite toče. Marsikaterega rogatega kozla in divjega petelina je prinesel v dolino; vmes pa je prinašal krasne cvetlične šopke, nabrane v gorskem kraljestvu Zlatorogovem. Dasi je imela deklica mnogo bogatih snubačev, je ljubila trentskega lovca in sprejemala darove ljubezni, ki jih je prinašal iz svojih gor.

Toda zlato in srebro omami človeško srce.

Neke nedelje popoldne so zopet gostovali beneški trgovci v krčmi ob Soči. Med njimi je bil bogat, mlad veseljak, ki je skušal z zlatega preslepiti deklico. Nataknil ji je zlate prstane in obročke na roko, okoli vratu ji je obesil niz biserov; plačeval je gostom za pijačo, po mizah je teklo ognjevito taško vino, vse je rajalo v bujnem veselju, godci so godli in začel se je divji ples.

V tem trenutku je vstopil lovec v krčmo. Povabil je deklico na ples, ona pa se je kujala in mu rekla z zasmehom, da so Benečani bolj prikupni gospodje od nje, ki pozna vse zaklade na gorah pa ji še triglavske rože ni prinesel. To je mladeniča užalilo globoko v srce. »Vem,« je rekel, »vem tudi, kje se najde ključ do Bogatinovih zakladov; ko ga dobim, bom kralj proti tvojemu beneškemu kramarju in ti mu lahko ostaneš za točajko.«

To reki odide iz krčme in se napoti naravnost v gore. Spotoma ga sreča zeleni lovec in se mu pridruži. O njem so pripovedovali, da je zli duh, ki je že marsikaterega fanta spravil v prerani grob. Vedel je mnogo pripovedovati o Bogatinovih zakladih.

Odšla sta v gore, da bi naletela na Zlatoroga, saj je trentski lovec vedel za njegovo najljubše bivališče. Že sta ga zagledala od daleč, kako so se svetili njegovi zlati rogov v blišču visokega solnca. Trentski lovec pomeri in ustrelji; krogla je zadela Zlatoroga. Težko ranjen se je splazil na ozek pomol, ki se je dvigal nad globoko skalnato steno. »Za menoj,« zavpije zeleni lovec, »ključi od Bogatina so najini.« Trentski lovec je zagledal na nevarni stezi, med ledom in snegom najlepše rože, med njimi tudi planinke. Te je pogosto trgjal v mladih letih in kuhal iz njih zdravilo materi za oči. Spomin na mater in dober glas v srcu mu je klical: »Nikar dalje, naj ti bodo dovolj triglavske rože. Oproščenja te bo prosila tvoja nevesta za nepremišljene besede.« Zeleni lovec pa mu je šepetal: »Še je čas, da dosežeš Zlatoroga, preden doseže čudotvorne rože. Bogatejši boš od vseh beneških kramarjev, ki se oglašajo pri tvoji nevesti.« Zmagal je zli duh. Plezala sta dalje po sledovih krvavečega Zlatoroga, zaznamovanih z rdečimi rožami, med življenjem in smrtjo. Toda Zlatorog je med tem že povzril čudotvorno rožo in se na novo oživljen pognal proti svojima

zasledovalcema. Zlata rogova sta se mu bleščala krasnejše nego kdaj poprej v svitu gorečega solnca. Omamljen od zlatega bleska je pogledal trentski lovec v brezdanjo globel pod seboj; opotekel se je. V tem trenutku se je zagnal Zlatorog proti njemu, izgubil je tla pod seboj in se zvrnil v brezkončno brezno. Zeleni lovec pa se je zakrohotal, da je odmevalo po vsch vrhovih okrog: »Srečno pot na Laško.«

V tem je bilo deklici žal, da je užalila lovca in je čakala, kdaj se vrne... Šele spomladi, ko so se lastavke vračale in je Soča narastla od skopnenaega snega na gorah, je priplavalo po reki truplo trentskega lovca; v rokah je držal sopek triglavskih rož.

Ko so pozno poleti prignali pastirji svoje črede na Jezersko planino, so zagledali le pusto skalnato pokrajino. O prejšnjem planinskem raji ni bilo več sledu; bele žene so bile užaljene zapustile ta kraj in odpeljale tudi bele koze s seboj; v svoji jezi je Zlatorog razkačen razril vse lepe vrtove, travnike in pašnike; še danes se v dijo na skalnatih tleh odtiski njegovih zlatih rogov.

Kralj planin

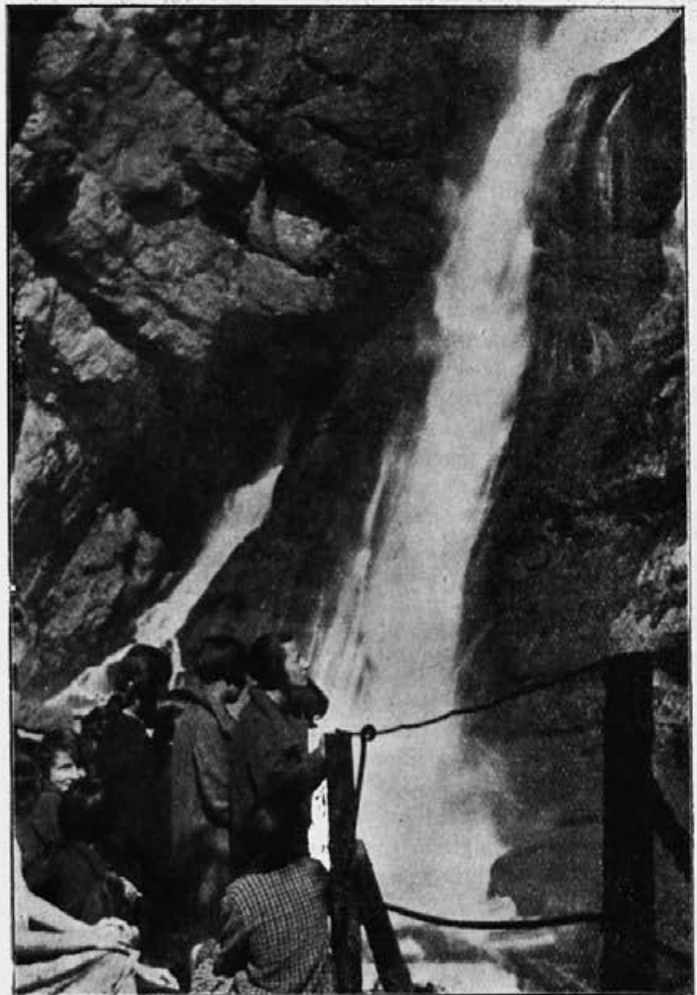
Vladimir Kapus

Lovec Janez prileze previdno po strmem, z redkim krevljastim bukovjem porastlem grebenu, obriše si pot, ki ga mu je iztisnila huda strmina in se nato splazi na visoko pečino, vrh severnega pobočja, kjer uniči vihra sleherno zimo, kar je zasejala jesen, rodi'a pomlad in odgojilo poletje. Dočim še leži povsod okoli sneg, je tukaj kopno in dolga poležana suha trava tako vabljiva, da se lovec kar zavali vanjo in zlekne komodno. Prijetno opoldansko marčevo solnce greje izredno gorko. Nekaj časa se ležeč na trebuhu ozira preko pečine in gleda, če bi kje opazil gamse, za katere je prinesel sol. Prišel je tu gori, da pregleda in ugotovi po možnosti, kako je prezimila zverjad. Nato se položi na hrbet z obrazom obrnjen proti solncu. Ko nekaj časa tako leži, ga objame sladke spanec. Kar ga prebudi čuden vrišč, trenutno se prestraši in niti ne ve, kje se nahaja. Ali kmalu se zavé in se ne gane; gleda veličasten prizor. Dve veliki ptici, katerih široka krila se zaleskečejo v solnčnem žaru, se lovita nad njim v zraku, tako blizu, da dobro razloči pri spodnji proti gornji obrnjeno glavo, kakor da pričakuje trenutni spoprijem. Preden se pograbit, se okrene spodnja, plava in pada s hrbtom navzdol in s prežečimi kremplji, obrnjenimi proti nasprotniku. Baš v višini vrha se sprimeta in treščita v gosto smrečje pod pečinami. Lovec gleda in gleda, ali ker je pod steno zajeda, ne more videti borbe. Medtem je priplavala tretja ptica, ki kroži, se spušča vedno nižje in radovedno pričakuje, kdo bo zmagal. Kar se prične zadnje dospeli dvigati, globoko pod čermi pa kroži zmagovalec.

Viteški dvoboj je izvojevan, premagán je usiljivec, ki je prišel snubit od bog ve kje, morda iz daljnih švicarskih planin ali celo iz gozdnate Bosne. Zmagovalec doseže kmalu njo, s katero živi že več let, mora pa ponovno izvojevati, skoraj vsako leto, njeno naklcnjenost.

Orla planeta preko Savske doline, tja proti Julijskim alpam. Videti jih je še kakor dve mali pičici, dokler ne izgineta v sinji modrini, ki se boči nad Triglavskim pogorjem.

Nekaj dni po omenjeni borbi in po veselih svatovskih poletih nad sinjimi planinami se spusti samica v strme pečine kraj Savice in sede v zijavko več kot 100 metrov visoke stene, kjer si je izlegla in vzgojila v dolgi dobi let kakih 30 mladičev. Skrbno ogleduje gnezdo, sestojče po večini iz debelih, suhih ruševih in drobnih macesnovih

Šolski zleti naših zavodov. 3.b razred ženske realne gimnazije na zletu pri slapu Savici

Fot. P. Debevec

vejic, popolnoma varno pred vsemi bitji in tudi naravnimi silami. Teža kraja pač ni še posetil drugi kakor kraljevska ptica, ali kak drug krilatec. Vse, kar v policah in grebenih stene požene, raste tako dolgo, da propade samo; dostop od kjerkoli drugje kakor iz ozračja je nemogoč. Kraj, kjer se nahaja gnezdo, je tako skrit, da ga ne doseže niti lovčeva krogla.

Kar so razdejali zimski vetrovi, samica skrbno popravi, nanosi nekaj nove suhljadi in sede na gnezdo. Samec kroži nekaj časa okrog gnezda, nato pa sede na kriv, iz stene štrleč trš, kar kaj rad ponavlja že skozi več let. Snaži si kljun, izravnava perje, posebno poleg že skoraj zaceljenih ran, ki jih je dobil v zadnjem dvoboju.

Po par dnevih je iznešenih dvoje zelenkastih, rjavomarogastih, sorazmerno veliki ptici drobnih jajec. Ker samica pridno vali in le tupa tam za kratek čas zapušča gnezdo, jo krmi samec, donašajoč ji najrazličnejšo hrano, od žabe do srnicega in gamsovega mladiča. Sredi maja je izvaljeno eno jajce, drugo pa je ostalo mrtvo; prav zato je treba posvetiti večjo pozornost s sivo-zamazanim, puhom porastlemu mladiču, ki mirno leži v gnezdu in niti najmanje ne kaže, kako visokega pokolenja je. Počasi raste; kljub temu, da mu v prvih dneh donaša oče, pozneje pa oba roditelja obilno hrane. Ko mladič nekoliko odraste, mu prinese starka živega, mladega zajca,

na katerem naj se uči mladič svoj brezsrčni, roparski posel.

Nad pečinami, v Komni in Komarči, vsako jutro piskajo komatarji, regljajo bevke, kriče kamence, vmes pa grulijo in pihajo ruševci. Mogočni orel, ki ždi in tudi prenočuje, kadar ni na roparskem poletu, kraj pečine nad gnezdrom, jih posluša, ali dokler solnce ne vzide, se ne zmeni za nje. Preden pa dan popolnoma odpre svoje svetle oči, pevci zaključijo jutranji koncert, odlete h gnezdrom ali gredo iskat hrane, tako da se navadno ne srečajo z orlom med jutranjim vrvenjem. Le kadar se vlačijo megle, takrat ruševci ne more nehati; gruli, piha in pleše svoj zaljubljeni ples, včasih tudi vse predpoldne. To je posebno dobrodošlo orlu, ki v meglenih dneh težje opazi plen. Nepričakovano udari po krivorepcu, modrikasto perje se razprši po snežišču, črni krivci, znak poguma, odlete med ruševje, med poletom h gnezdru odpade lepa glavica, okrašena z najbolj živo rdečo rožo. Ko si starec napolni tudi svojo goljšo, sede kakor navadno nad gnezdo, gleda v sotesko, ki je baš sedaj izredno lepa. Raz temnih pečin lije zlato cvetje nagnoja, na policah pa kipe široki beli cvetovi skalnega jesena.

Mladič odloži proti koncu pomladi mehko, že zelo zamazano otroško oblačilce in si nadene svetlorjavo mladeniško obleko. Navadno zamahne z dolgimi krili, ki ga samo ovirajo v gnezdru; niti ne slutiti, kako jih bo uporabljal in da ga bodo baš ona nosila k solncu, o katerem mu tolikokrat pripoveduje mati. Priziblje se do roba zijavke in pogleda preko pečine; šele sedaj prične spoznavati, v kako nevarnem kraju mu teče zibelka. Preteče zopet nekaj dni, preden se privadi pogledu v prepad in si upa na macesnovo krivino, rastočo kraj zijavke. Stara dva krožita okoli njega, ga kličeta, ali mladič se ne upa spustiti. Ker le ne gre in poskuša zlesti nazaj v pečino, se razjezi starka, zaleti v strahopetca od zadaj in ga pahne preko prepada. Mladič prestrašen vikne, raztegne peruti, trenutno lovi ravnovesje, končno ves obupan zamahne in že je zmagal ozračje. Po par manjših krogih se ujame v grebenu in trdno oprime z že skoraj dorastlimi kremplji. Takl poskusi trajajo skozi nekaj dni.

Prvi polet se vrši v vročem julijskem popoldnevu nad širo, visoko planinsko planjavo. Pri tej priliki učita stara mladiča loviti kače. Nizko plava tričlanska družina nad skoraj golimi robovi, kjer se v pritlikavem trnju grejejo pisani gadje na palečem solncu. Stari se spusti na tla in se takoj zopet dvigne, s kremplji držeč za rep vijočega se gada, ki pa nikakor ne more doseči z glavo svojega nasprotnika. Orel se visoko dvigne in splava proti kamenitemu produ, kjer iz velike višine vrže strupenca na kamenita tla, da se ubije. Starka in mladič sta tudi že narodu, kjer nerodno skačeta okoli starca, ki mojstrsko mesari. Kmalu ujame tudi starka gada in pokaže drugi način usmrčitve. Bežečega v skalni sklad pograbi s kremplji pri vratu in mu z ostrim kljunom odščipne strupeno glavo.

Izza daljnih tirolskih planin se dvigajo oblaki, ki se hitro širijo in gromadijo v ogromne kope. Tudi med pečinami v okolici, kjer love orli, pričnejo vstajati meglice; naenkrat je videti že od daleč, kje so drugače prikriti gorski studenci in planinska močvirja. Pred dobro uro še vedro, temnomodro nebo je zagrnjeno v veliko kopo oblakov, ki postaja jekleno siva in že švigajo prvi bliski in se sliši votlo bobnenje. Stara orla spremenita svoj krožeči polet in hitita v zavetje domačih pečin;

mladič jima sledi. Baš ko pričnejo padati prve debele kaplje, dospejo orli v temno gorsko kotlino, v kateri se kadi, kakor bi vrag kuril na njenem dnu.

V trenutku, ko sedejo orli pod varno skalnato streho, se zabliska, ognjena kača švigne iz najnižjega črnega oblaka v kotlino, med tem pa že trešči največja, na pečinah rastoča smreka, razklana preko stene. Grom se vali od stene do stene, iz oblaka treska v oblak, da vse žari, dež pa lije, kakor da so se odprla nebesa. Menda ni veličastnejšega prizora, kakor huda ura v planinah.

Kljub temu, da vso noč tuli veter in lomi vrhove dreves, še drugi dan neprestano dežuje. Ker vreme ni ugodno za daljši polet, starca plavata v kotlini od votline do votline in lovita planinske kavke, ki se plaho preletujejo, dokler se ne zalezejo v skalne razpoke.

Prihodnja noč je izredno hladna za drugače, posebno v planinah, vroče pasje dni. Naslednje jutro, ko orli še vedno doma čepe, že segajo dolgi solnčni prameni v senčno kotlino in mavričasto odsevajo v hladnih hlapovih, ki vstajajo iz izredno narastlega potoka. Narastel je, kakor veletok, ki mogočno drvi in bobni čez pečine in se peni v globokih jarkih. Orli se polagoma dvignejo.

Krasno jutro, kakor ga stara v precejšnji dobi let skoraj ne pomnita. Vse je kakor prerajeno, vse je izmito in izprano od prahu vsakdanjosti. Najvišji vrhovi so potreseni z deviško belino novega snega, spodaj pa opasani z najjasnejšim zelenjem ruševja in planinskih trat. To je kakor nalašč dan za prvi večji, daljši polet.

Orli krožijo in se dvigajo, kar mladiču izredno ugaja; čim višji je, tem ljubši mu je polet. Tako visoko so, da skoro izginejo izpred oči pastirjev, ki skrbno čuvajo mlado drobnico pred znanimi roparji. Mladič hrepeni k solncu, toda solnce se umika. Ko je dosti nebeškega plesa, se stara pričneta spuščati nižje in nižje, neprestano opazujoč, kaj se godi pod njimi in iščeta priliko, pripravno za lov.

Solnce se nagiba k večeru. Glad je nagnal oguljeno lisico, da predčasno izstopi iz bukove goščave na gorsko laz. Kar bo, vse bo dobro: kobilica, žaba ali hrošč v travi, miš pri svilih, še boljši mlad dolgouhec, če ga pokloni usoda. Prihuljena k tlom se plazi pod širokimi klobuki debelostebelnega lapuha tako hitro, da jo ne opazi niti carar, ki sedi vrh smreke in bi gotovo takoj vsej okolici razkričal njen pohod. Samo na enem kraju se ne more dosti prikriti in mora na plano; to pa zadostuje, da tako strašno konča svoje grešno življenje.

Veliko zagrnjalo jo zasenči, še preden se zave, že jo nekaj stisne in takoj nato jo strašno zaskeli. Močne klešče jo stiskajo za vrat, krepka roka jo je objela čez glavo in jo tako silno drži, da ne more več odpreti ust, oboroženih z nevarnim zobovjem. Ostri kremplji so prodrli kožo, iz smrčka ji brizga vroča kri; medtem pa dobi silen udarec, ki jo trenutno onesvesti. Ko se ponovno zave, spozna, da je izgubljena. Orlova samica jo pritiska k tlom, mahajoč s silnimi krili in držeč ravnovesje, kadar se dvigne lisica. Glavo obrača proti nebu, gleda, kdaj ji sledita spremljevalca. Ko padeta na senožet starec in mladič, je že omagala lisica. Oba nerodno priskočita in trgata meso z žive živali, ki se trese v strašnih mukah in okuša to, kar je drugače uganjala ona s svojimi premaganci. Večer lega na krasno pokrajino, ko zapuščajo roparji okrvavljeno senožet, pustivši od plena le kosti in drob.

Nekaj dni prirejajo še skupne polete, dokler ne uvidita stara, da si mladič že sam preskrbi lahko svojo

hrano in ga pričneta odganjati od skupnega kosila. Le to mladeniča napoti v nove kraje, čez hribe in doline.

Odsihdoh iščeta navadno tudi stara posamezno svoje žrtve; največ uničita večjih ptic in planinskih zajcev. Dan za dnem plavata nizko ob gorskih grebenih, kakor ob velikih cestah, preiskajoč vsak kotiček.

Približuje se hladna jesen, po planinah utihne ljubko zvenknanje kravjih zvoncev, v gore se naseli mrtvaška tišina. Gozd obleče krasno poslovilno jesensko obleko in po prvi močnejši slani se osujejo zlate macesnove igle. Nekaj dni imajo orli prav lahek posel, vse, kar ne tiči v neprodornem ruševju, vse opazijo iz velikanske višine; to pa traja le, dokler ne zapade sneg. Mnogo divjadi se pomakne v dolino, planinskega zajca in planinskega jereba, ki jih pobeli že pozna jesen, pa v snegu težko ugleda celo bistro orlovsko oko.

Sila kola lomi. Orla zopet skupno plavata, toda zaman iščeta primeren plen. V strmem pobočju med stenami opazita tropo gamsov; z velike višine ogledujeta, ako ni pri tropi kaj majhnega.

Ker ni nič primernegega, skleneta drugo. Še preden slede gamsi svarilnemu brlitzgu stare, izkušene koze vodnice, že se z vso silo zaganjata oba orla v nekoliko za tropo zaostalega kozla. Samec mu prepreča pot, samic pa s silnimi udarci močnih peruti ne odneha, dokler gamsa ne zbije preko strme, zledenele stene, pod katero obleži še malo živ. Nato ga obdelujeta s cepinastimi kljuni in ostrimi kremplji. Sedaj sta preskrbljena za nekaj dni. Ko se nasitita, odletita, ostalo pa pustita za še hujše čase.

Čez nekaj dni opazi v plazu skrbni lovec Janez krvavo sled, kjer je držala težko pohabljen žival; blizu tam najde ostanke gamsa. Takoj obdolži divje lovce, češ, da so obstrelili gamsa, ki je postal plen kun in lisic. Še isti večer prinese iz lovske kočje železno past stopavko, da bi ulovil kuno ali lisico.

Ko se čez nekaj dni vrne, obstane začuden sredi strmega, zledenelega plazu. Z daljnogledom ogleduje veliko žival, ki čepi poleg vabe. Medtem prične žival odskakovati in se metati po snegu. Sedaj spozna v veliko žalost, da je pred njim ujet krasitelj naših gora, kralj planin.

Zlatorog

R. Baumbach — Funtek

Pozdravljen mi, Triglav mogočnosmeli!
Tri glave dvigaš drzno do neba.
Kot bog, čigar ime so ti nadeli,
in vsaka nosi krono od snega.

Strmeči so vrhovi me zajeli,
da opojen zrem s tvojega vrhá;
poljan pozdravlja me zelen v globeli,
Italija in sinja plan morja.

Pod taboj pravljica se skriva živa;
njen spev zveni otožno po doleh
kakor deklška pesem neutešljiva.

In kar mi rekla je o srcih dveh,
pesnitev moja naj v spomin odkriva
na vse, kar je prešlo v pradavnih dneh.

Pričetek tekmovanj za državno prvenstvo.

Ilirija : Gradjanski 5 : 0 (1 : 0)

Koncem meseca maja so se pričele v naši državi nogometne tekme za državno prvenstvo. Prvak Slovenije SK Ilirija je dobila za nasprotnika samega državnega prvaka Gradjanskega. Tekma se je vršila na praznik 26. maja na igrišču Ilirije v Ljubljani. »Purgeri« so prispeli že dan prej v Ljubljano in so se dodobra odpočili. Po mnenju zagrebških listov je bila zmaga Gradjanskega že vnaprej zagotovljena in se je vsled tega v Zagrebu splošno smatralo, da bodo purgeri »Kranjcima pošteno napolnili torbus«. Nogometni savez in podsavez sta šla Zagrebčanom v vsakem oziru na roko. Prvi je prvotno izzrebani termin 29. maja preložil na praznik 26. maja, češ, da igra Gradjanski v nedeljo, proti famoznim eksotičnim gostom iz Egipta. Podsavez je igralcu Gradjanskega Mantlerju dvignil par ur pred tekmo zabrano igre, ki jo je imel imenovani vsled

Nogometno moštvo S. K. „Ilirija“, ki je letos tako uspešno porazilo Zagrebčane

nesportnega vladanja na igrišču. Državni prvak je nastopil v Ljubljani popolnoma kompleten. Tekmo je vodil Belgrajčan Joksić.

Igra sama je pokazala, da je naš prvak državnemu prvaku ne samo enakovreden protivnik, temveč, da ga celo znatno prekaša. V začetku je bil Gradjanski nekoliko v premoči, toda preko železne obrambe Ilirije ni mogel.

Ilirija je nastopila v postavi: Kreč—Pleš, Beltram—Jenko, Dekleva, Zupančič III—Zupančič I, Oman, Zupančič II, Verovšek, Doberlet.

Glavno zaslugo na velikem uspehu ima v prvi vrsti kril-ska vrsta, v kateri je igral glavno vlogo Dekleva. Branilca sta svojo nalogo rešila zanesljivo in tvorila neprelazljiv zid za Gradjanskega. Kreč v голу ni imel posla. Napad je operiral hitro, brez nepotrebnih kombinacij in je tvoril večno nevarnost za nasprotno svetišče. Gradjanski je igral nesmotreno in zapravljaj čas z brezplodnimi driblingi. Glavno oporo moštva sta tvorila brez dvoma sijajni branilec Mantler in vratar Mihelčič,

ki je, mimogrede omenjeno, »Kranjac« in bivši igralec Ilirije in Hermesa. Tema dvema igralcema se ima Gradjanski v prvi vrsti zahvaliti, da ni bil poraz dvoštevilen. Zmaga Ilirije je bila zaslužena. Seveda večina zagrebških listov nikakor ni mogla pretrpeti poraza. Na vse načine so skušali zmanjšati velik uspeh Ilirije in so pisali, da moštvo Ilirije sploh nima pojma o nogometu in da sta edina igralca, ki imata nekaj tehnike, Pleš in Doberlet. Ta konstatacija nikakor ne omili debakla državnega prvaka, temveč ga celo nehoje spravlja v zelo slabo luč. Nič ni bolj porazno za »klaso« državnega prvaka Gradjanskega kakor to, da je doživel poraz od tako »slabega moštva, ki nima pojma o nogometu«, in celo v visokem razmerju 5:0. Kar se pa tiče konstatacije, da imata edino Doberlet in Pleš nekaj pojma o nogometu, pribijamo samo to, da je pač žalostno za »tehnično moštvo« Gradjanskega, da je zadostovalo že znanje samo dveh igralcev Ilirije, da je Gradjanski izpadel s tako visokim porazom iz tekmovalja za državno prvenstvo!

Pomladansko prvenstvo L. H. P.

Prvak za pomladno sezono 1927 zopet S. K. Ilirija

V nedeljo 12. t. m. je bila s tekmo Ilirija-Maribor zaključena prva polovica prvenstvenega tekmovalja v področju L. H. P.-a. za leto 1927. Na prvo mesto se je — zvesta svoji stari tradiciji — placirala zopet S. K. Ilirija, ki si je s tem močno utrdila izgled, da ponovno osvoji prvenstvo L. H. P.-a.

Prvenstveno tekmovalje prejšnjih sezon se je izkazalo iz sportnih vidikov kot nepraktično, vsled česar se je na prošli glavni skupščini opustilo tekmovalje po okrožjih. V zameno tega pa se je uvedel enoten prvi razred za celo področje podsaveza ter drugi razred ločen po okrožjih. V prvi razred so se pritegnili trije klubi ljubljanske oblasti (S. K. Ilirija, A. S. K. Primorje in T. K. D. Atena) ter dva kluba mariborske oblasti (I. S. S. K. Maribor in S. K. Mura).

Družine prvega razreda, razen Atene, ki v svoji sedanjih formi ne spada v ta razred, stoje po načinu svoje igre, kakor tudi v pogledu tehnične izvežbanosti daleč pred družinami drugega razreda. Osebitno se more trditi to o družinah Ilirije in Maribora, ki veljata danes za najjačji ne le v Sloveniji, temveč v državi sploh.

Da si ustvarimo jasno sliko in sodbo o letošnjem pomladanskem tekmovalju, si hočemo ogledati vsako družino posebej.

Ilirija, dosedanji prvak podsaveza, je šla v boj kot favorit tudi za letošnje prvenstvo. Njen start je bil dober in je mnogo obetal. V prilično visoki formi je takoj v prvem prvenstvenem boju gladko odpravila dosti močno družino Primorja. V drugem kolu se je srečala z agilno in mnogo obetajočo Muro, ki velja za najopasnejšega nasprotnika vsaki družini. Ilirija je odšla z igrišča poražena in to povsem zasluženo. Predvedla je skrajno nekoristno igro, ki nikakor ni mogla dovesti do uspeha. Tudi

v naslednjem kolu proti Ateni je zavedajoč se lahkega posla, igrala jako mlačno. Res je, da je nastopila proti Ateni v nekoliko oslabiljeni postavi, vendar pa bi z nekoliko večjo požrtvovalnostjo kljub temu lahko dosegla boljši rezultat. Sledilo je nato četrto kolo in z njim dobra igra proti Mariboru. Zavedajoč se, da je ta igra odločilne važnosti za doseg prvega mesta, se je družina temeljito pripravila na njo. Pokazala je zopet vse svoje vrline in sigurno porazila z visokim scorom svojo najopasnejšega rivala. S to poslednjo zmago si je za pomladno sezono zopet osvojila prvo mesto v prvenstveni tabeli.

Družina Ilirije predstavlja danes brezdvoma najsolidnejšo sedmorico v okolišju L. H. P.-a. Njena fizična kondicija, pridobljena v dobrem in rednem treningu prekaša znatno kondicijo ostalih družin. V tehničnem pogledu stoji družina na razmeroma visoki stopnji, vsekakor pa prednjači v tem, kakor tudi v taktičnem oziru ostalim družinam Slovenije. Z vrnitvijo Zupančičeve in s pridobitvijo Šapljeve stoji Iliriji na razpolago izvrsten team, s katerim si bo sigurno ponovno pridobila prvenstvo podsaveza ter šla z ugodnimi izgledi v boj tudi za državno prvenstvo.

Drugo mesto je zasedel I. S. S. K. Maribor. Tudi ta družina je dobro startala ter se izborno držala do srečanja z Ilirijo. Porazila je zapored Muro, Primorje in Ateno. Poslednje celo z rekordnim, toda nekoliko nemogočim rezultatom 38:1. Kloniti pa je morala pred prvakom, da si bili njeni izgledi na dober uspeh jako povoljni (domače igrišče, publika itd.). Najboljšo oporo ima v izvrstnem napadalnem triju, ki goji koristno in efektno ter za oko jako prikupno kombinacijsko igro. Šibkejši del družine je ožja obramba s krilsko vrsto. Posebna odlika družine je silna požrtvovalnost, s katero nastopa pri vseh tekmah. S solidnim kondicijskim treningom bo postala v jeseni resen konkurent za podsavezno prvenstvo.

Tretja v prvenstveni tabeli je S. K. Mura, ki je bila Iliriji in Mariboru vedno enakovreden, ako ne nadmočen protivnik. Družina ne razpolaga sicer z visokim tehničnim in taktičnim znanjem, nasprotno, ona goji razmeroma jako primitivno igro, ki pa je jako hitra in požrtvovalna, tako da ji je podlegel že marsikateri močnejši nasprotnik. Po načinu igre in po tehnični spremi družine je Mura precej tuja tako Mariboru, kakor Iliriji. Ima pa pred Mariborom in Ilirijo eno posebnost, ki je strah vsakega nasprotnika, to je izborno streljanje na gol. Kakor pri Mariboru, tako je tudi pri Muri glavni steber družine napadalna vrsta. Zelo mnogo je pridobila Mura s Cimpermanovo, reprezentančno vratarico Jugoslavije, ki pa žal zanemarija svoje mesto v голу, kjer bi lahko Muri več koristila, kakor pa v napadu. Krilska vrsta Mure je jako šibka. Zelo izdatna in dosti rutinirana igralca pa je nekoliko prerobustna branilka. Vratarica je igralca nestalne forme.

Primorje, ki se je umestilo na četrto mesto, je pričelo sezono precej nesrečno. Za prvega protivnika je dobilo takoj Ilirijo, kateri je podleglo po prilično dobri igri s 14:1. Proti izredno šibki Ateni je v drugem kolu jedva odneslo edini 2 točki, ki si jih je izvojevalo v prvenstvenem boju. Z visoko diferenco je podleglo v tretjem in četrtem kolu Muri in Mariboru. Primorje je neprestano menjavalo in preizkušalo svojo družino, ki pa se nikdar ni obnesla, razen v tekmi proti Mariboru, kjer je bila postavljena prav posrečeno. Primorje razpolaga z izdatnim in dobrim materijalom, ter bi moglo igrati v prvenstvu L. H. P.-a. prav važnov vlogo, ako bi bila njegova družina trše trenirana in ako bi imela priliko večkrat sestati se z močnejšimi nasprotniki, ker le na ta način bi si mogla pridobiti potrebne in zadostne rutine.

Zadnje mesto prvenstvene tabele je zavzela T. K. D. Atena, ki je edina izgubila vse tekme ter si ni pridobila niti ene točke. Po njenih dosedanjih nastopih sodeč, ne more več uteči usodi, ki jo bo vrgla za najmanj eno sezono v drugi razred. Njena družina, ki je prestala preteklo sezono težko notranjo krizo s tem, da je nekaj igralcev prenehalo gojiti hazeno, ostale pa so odšle v druge klube, kjer jim je bil nadaljnji razvoj in napredek osiguran, je sestavljena povečini iz mladih novih moči, ki kažejo prav razveseljivo tendenco navzgor. Za dosedanjimi protivniki v prvem razredu zaostaja najmanj za dva razreda, kar dokazuje tudi naravnost katastrofalno razmerje golov iz njenih štirih nastopov, ki znaša 10:92 v slabo Atene.

Pazite na naše oglase, da boste vedno vedeli, kje lahko kupite najugodnejše vse kar potrebujete!

Dirka Gaštej — Medvode

Klub kolesarjev in motociklistov Ilirija je priredil v nedeljo, dne 19. t. m., motorne hitrostne in kolesarske dirke na progi Gaštej—Medvode 10 km. Rezultati so naslednji: Kategorija do 175 ccm 1. Zalokar Rud., Monet Goyon, 8 min 28²/₅ sek., 2. Moravec Jos., Bianchi, 10 min 17²/₅ sek. Kategorija do 350 ccm

Sijajno uspela motociklistovska in kolesarska dirka Gaštej—Medvode. Zgoraj levo: Start motociklistov. Desno: Na cilju. Spodaj levo: Navdušeno občinstvo pred ciljem. Desno: Zmagovalec med kolesarji, Šolar. Slike iz slovenskega sportnega filma M. Badjura.

1. Golobiewsky Roman, B. S. A., 8 min 41 sek. Kategorija do 500 ccm 1. Štrban Anton, B. S. A., 6 min. 33 sek., 2. Fütterer Milij, Gnomo Rhone, 7 min. 25¹/₅ sek. Kategorija nad 500 ccm 1. Prill Vendelin, Zenith, 8 min. 31 sek. Kategorija do 600 1. Stuzzi Walter, A. L. S., 8 min 20³/₅ sek., s prikolico 2. Jeglič Rudolf, Rudge Whitworth, 8 min. 45¹/₅ sek. Najboljši čas dneva je dosegel g. Anton Štrban, član I. Hrv. Motocikl. kluba Zagreb, ter je prejel plaketo in posebno darilo g. Rado Hribarja.

Kolesarskih dirk se je udeležilo 31 dirkačev. Pri dirki juniorjev je zmagal Makso Peršin od kluba kol. in motocikl. Ilirija v 17 min. 37 sek., drugi Vranarinčič Ivan od Hrv. kluba bicikl. Sokol Zagreb 17 min. 37¹/₅ sek. Glavna vožnja na 20 km. Prvi Josip Šolar od kluba kol. in motocikl. Ilirija v 40 min. 26 sek., drugi Sovič Koloman od Hrv. kluba bicikl. Sokol Zagreb v 40 min. 26¹/₅ sek., tretji Srečko Zanoškar od kolesarske sekcije A. S. K. Primorje v 40 min. 26²/₅ sek. Cela dirkalna proga je bila zastražena po Velocipedski četi Dravske Div. obl., za kar se izreka g. majorju Jakliču najtoplejša zahvala. Dirka se je izvršila brez vsake nezgode pod vodstvom predsednika Motosaveza g. dr. A. Kandare. Mnogobrojna publika je z velikim zanimanjem sledila poteku dirk.

Sportna poročila v starem veku

(Na rob neki francoski antologiji.)

»Atleti, ki so z lahkoto odnesli prvo nagrado pri tekmah, poslej zanemarjajo vežbanje.«

»Sportna sposobnost človekova je obenem udejstvovanje njegove moči in njegove hitrosti in gibčnosti.«

Teh dveh sentenc si nisem izpisal iz lanskega »Razgleda«, »Slovenskega sporta« ali iz sportne rubrike kateregakoli našega dnevnika. Ne, to sta dve stari domisljici: prvo je napisal grški Ksenofon, drugo pa najdeš v težki Aristotelovi razpravi, ki nosi naslov Retorika.

Da je imel stari Ben-A-Kiba res prav, ko je trdil, da se pod božjim solncem ne zgodi nič novega, sta znova dokazala dva Francoza (Marcel Berger in Emile Moussat), ki sta pretekli mesec izdala zanimiv cvetober: Les textes sportifs de l'Antiquité. V tej podjetni antologiji dobiš na stotine citatov zlasti iz grških in rimskih klasikov, ki te očitno prepričajo, da so že dolgo, dolgo pred ustanovitvijo Boxing-Union-Cluba in vseh drugih sodobnih sportnih združenj na naši »modernej« zemljici, stari narodi imeli najraznovrstnejše izraze, ki so isto pomenili kot danes goal-keeper, dribbling, drive, drop-goal in tako dalje.

Niti ženskega sporta si ni izmislilo šele XX. stoletje. Poglejmo, kako že grški zgodovinar Pavzanius opisuje tedanje sportnice, ki so se kosale v teku na stadionu:

»Tekó po kategorijah: najprej najmlajše, potem srednje, končno starejše. Njih tekmovalna oprema je naslednja: lasje nosijo prosto razpete, tuniko imajo spodrecano malo nad koleno, desno ramo golo do prsi.«

Če bi te tekmovalke prišle danes tekmoval k nam, na naše sportne prostore, bi samo dolgi lasje iznenadili sodobno publ. ko.

Nagrade za najboljše tekače so bile v starem veku nekoliko drugačne: namesto šopkov so zmagovalke prejele lovrijeve vence, ki so si z njimi okinčale glave, namesto bokalov, vaz in podobnih produktov umetne obrti pa so dobile eno porcijo boginji Heri žrtvovane krave.

Kako Pavzanius opisuje round za roundom neke boksarske tekme! Kot da čitaš včerajšnji dnevnik. In h koncu dodaja:

»Ko je prišel poslednji round, smo mislili, da se bo borilec Glavkos udal, toliko trdih udarcev je že »inkasiral«. Pa mu je zakričal njegov oče: »Sine, butni kot na plugu!« Nato je Glavkos tako silovito vsekal svojega nasprotnika, da ga je takoj premagal...«

Podobna poročila o nogometu, tenisu, konjskih dirkah, hazeni, plavanju itd. najdeš v omenjeni zbirki od Homerja do Cezarja in še bliže nam. In vsa so polna navdušenja, odobravanja in razburjenja.

Samo sloviti grški zdravnik Galien za sport ni bil prav navdušen. Takole piše, če to po naše povemo: Današnja mladina nič več ne čita, samo za rugby ima še smisel. In svoja razmotrivanja zaključuje: »Zdi se, da je mogoče na prvi pogled deliti človeka po udejstvovanju v dve vrsti: eni so intelektualci, plemeniti in svobodoumni, drugi pa zbog telesnih (fizičnih) naporov, ki si jih nalagajo, nizkotni in zaničevanja vredni...«

Ali ni dobro pogodil tudi staroslavni Salomon, ki je v Ekleziastu zatrjeval: Nič novega pod solncem. P. K.—n.

Kopalni plašč (1)

v širokem kimono kroju je najpriljubljenejši, ker je tudi najpripravnejši. Zgornja slika nam kaže tak plašč v mornariških barvah z belimi vzorci iz težkega frotéja, katerega poživlja do gležnjev segajoči ovrtnik.

Poletni kožuh (2, 4)

postaja vedno bolj priljubljen. Na zgornji sliki vidimo tak poletni kožuh v progasti izdelavi kožuhov.

Četverkotni kroj (3)

nahajamo pogostokrat pri poletnih modelih. Zgornja slika nam predstavlja elegantno popoldansko obleko iz nežno zelenega

*Slovenska opera na turneji po Dalmaciji
Ob stranh apartne kopalne obleke letošnje mode*

krep žoržeta. Krilo obleke je tesno plisirano, bluzni del pa je zložen v ozke, vodoravne gube.

Poletni hermelin (5)

je material, iz katerega je narejen elegantni poletni večerni plašč. Slika pa predočuje tak plašč, ki je obrobljen z barvano lisičjo kožuhovino.

Moda za gospode

Na gore

»Na gore, na gore! Na strme vrhe! Tja kliče in miče in vabi srce... Lepa čeprav stara pesem. Saj je resnična! Ampak je tudi resnično: kamorkoli nas kliče in miče in vabi srce, povsod je treba prvič denarja, drugič denarja in tretjič denarja. Vrh tega pa še zdravih mišic, zdravega srca in zdravih možganov. Ko imaš vse to, pa vzemi s seboj še turistovsko opravo in opremo. Tako notranje in zunanje oborožen, tako moralno, fizično in materijelno zavarovan lahko naskočiš najvišjo goro, ako... Tu je torej še en »ako«. Namreč ako si dovolj iztreniran, in ako poznaš turo. Sicer je bolje, da se prej še precej časa vežbaš z izleti na hribece, hribe in nizke gore, se o nameravani večji turi teoretski dobro poučiš ter

se naposled pridružiš praktičnim hribolazcem, ki ti bodo zanesljivi vodniki. Seveda, če si še dovolj mlad in neumen, ti niti na Triglav ni treba prav ničesar in tura se ti posreči vendarle sijajno.

Moj papa n. pr. se je odpravil na Triglav čisto brez vsega. Torej brez denarja, brez oprave in opreme ter celo brez najmanjše trenaže. Samo par debelejših žebeljev si je dal zabiti v pete promenadne obutve, si vteknil v en žep kos kruha, v drug pol klobase in vzel v roke močno dolgo prekljo. In ob 4 zjutraj je stekel iz Dovjega mimo Peričnika v Kot ter odondot na snežnik. Ob 12 je bil že na najvišjem vrhuncu Triglava. Takrat ni bilo na Malem Triglavu še nobene kočice in na Velikem Triglavu še nobenega stolpa. Triglav je bil še devičarski, gol in divji. In prehod do končnega cilja je bil dosegljiv ali jež ali peš brez vsakršnih opor, žic ali vrvi.

Moj papa se je bil odločil za zadnji del ture za — jež. Samo napol mižal je ves čas in srečno prejezdil triglavsko ostro hrbtenico tja in zopet nazaj. Ob pol 12 je že veselo pri Šmercu praznil svoja dva maseljčka piva: saj za večjo in temeljitejšo naslado ni imel prvič, drugič in tretjič nič denarja... Naslednje opoldne je bil že v Ljubljani svež in čil.

Kakor rečeno, ako si tako mlad in neumen, kakor je bil moj oče v 17. letu, imaš lahko popolno srečo na najvišji in najtežji turi brez ničesar.

Mi smo, žal, preveč pametni in premalo mladi za take eksperimente v turistik. In srečni smo, ako se nam tura v najidealnejši opremi in opravi ne pöhudira. Zato se z usodnimi silami ne igramo.

Kako naj se torej opremimo za visoko turistovsko partijo? Pravijo, da so lodnasti sako z mnogimi žepi, kratke, široke lodnaste hlače, pulover, perilo iz turing blaga, visoke dokolenke, volnene nogavice, udobni, močni čevlji na zadrگو ter mehka čepica s senčnikom za gospoda najprimernejša oprava. Preko nahrbtnika si vzemi še kratko pelerino s kapuco, v roko pa dolgo, spodaj okovano palico, ali cepin.

Zenska obleci istotako perilo, kratek sako s povrhu prišitimi žepi. Različni pasovi in dragonci so nepotrebni in samo v oviro. Namesto krila obleci pumpne hlače, precej široke in iz mehkega ter ne debelega blaga. Breeches so nepraktične. Preko nahrbtnika tudi kratko pelerino iz velblodje dlake s kapuco, na glavi čepico, v roko pa okovanko ali cepin.

Zaklad turistov je nahrbtnikova vsebina. V njem so dereze, krpilji, plezalke, kuhalni aparat, špirit v agregatni obliki (suhe kocke), rezervno perilo in rezervne nogavice ter volnene ali usnjene rokavice, ročna lekarna z obliži, opijem, praški za srce in glavo, škatlico vazelina, aluminijaste posodice s hranili in žganjem, pribor, kukalo, zemljevidna karta in event. fotografični aparat.

Ali smo še kaj pozabili? Da, ne pozabi denarja, legitimacijo z lastno sliko, papirja za pismo in zavijanje, par svinčnikov in morda še električno svetiljko. Za vsak slučaj... ker človek nikoli ne ve...

Tako opravljen in opremljen si vsposobljen zunanje za najsmelejšo in najdaljšo turo. Presneto boš nosil. Le pazi, da se ne otovoriš z bremenom, ki bo znašlo na hrbtu in v obeh rokah skupaj več, nego 6 do 7 kg! Ne puščaj doma ničesar potrebnega, a ne jemlji s seboj ničesar nepotrebnega.

Verjemi pa: izmed vsega potrebnega je vendarle najpotrebnejša dobra volja, vedra duša, jasen humor, odprto srce, ki je lačno in žejno lepote in svobode. Teга si ne vzameš nikoli dovolj.

In pomni: na gorah si najbližje božanstvu! Zato bodi spodobno vesel, takten do ljudi, živali in vse nature, in pa — ne zameri! — kavalir ne samo proti mladim krasoticam. Kadar se ti bo zdelo najhujše, zavriskaj in zapoj! Pa zmagáš vse težave ter se vrneš svež in srečen.

Milena Govekarjeva.

Iz uprave.

Vse centene naslovljence, ki so prejeli prvo številko »Razgleda« na ogled in je niso vrnili — tem potom vljudno prosimo, da postanejo naši naročniki in nam v najkrajšem času nakažejo po priloženi položnici naročnino.

Turistika in iluzije

S seboj vzemi: Vse potrebno za želodec. Garderobo — prima kvalitete. Najboljšo prijateljico. Mnogo solca v srcu.

Pričakuješ: Lepega vremena. Prijetne družbe. Lepega razgleda. Črne polti. V koči kakršnekoli godbe za ples. Dobre plesalke.

Dosežeš: Meglo. Nič razgleda. Garderobo pomanjkljivo in neporabno. Prijateljico že okupirano.

Ostane ti: Srebrna lunina noč. Mraz in veter ter — spremljevalec tvoje prijateljice.

Ida v Berlinu

Pavel Debevec

Prvi hrup in trušč se je polegel! Ljubljana je nekaj časa drhtela pod vplivom nenadnega, korajžnega bega naše ljubke Idice, Zagreb je trobental po svoje o velikanskem dogodku in niti dremotni oče Beograd »niso mogli, ne da bi...«

Sedaj je legel nekak zadovoljen mir na Ljubljano in celo na Zagreb. »Spravili smo,« tako pravi sedaj naš ljubi Ljubljančan, »spravili smo Ido torej vendarle k filmu,

Berlinski filmski posnetki Ide Kravanje

vemo tudi, da je pri Universalu, in vemo celo, kaj bo igrala. In smo prepričani, da bo naredila karijero.«

Nekateri sicer trdijo, da mile, nadvse srčkane Ljubljančanke niso bile ves čas tako naklonjene pogumni Idi — toda to so najbrž le zlobni jeziki!

Res je, da ni res, da bi bila Ida čisto brez talenta, res pa ni, da je res, da bi jo kdaj mogla spodriniti mamljiva Štefica.

To so torej vidiki, ki se nam odpirajo za bodočnost! Ida je pod streho!

Iskati in najti moramo kmalu novo naslednico, da nas čili Zagreb ne prehiti...

Prvi zmagovalec oceana, Ch. Lindbergh s svojim letalom

Problem ustvaritve zračnega prometa

S. R.

Danes imamo aeroplane za prenašanje pošte, časopisov in tovarov in aeroplane za prevažanje potnikov, ki se zopet dele v male, srednje in velike. Za ta razvoj so bile merodajne najrazličnejše zahteve, ki jih je posamezna panoga stavila na konstrukterje, brez dvoma pa je bila najrevolucionarnejša sila v tem oziru zahtevek po brzini, ekonomičnosti in varnosti.

Do skrajnosti precizno funkcioniranje dosedanjih prometnih sredstev, dobra organizacija poštnega in tovarnega prometa, vse to je moralo najjače uplivati na uvedbo novega prometnega sredstva kot ovira, ki jo je treba sicer premagati, to pa le s še solidnejšim in ekonomičnejšim prometnim sredstvom, ako naj ima trajno vrednost.

Iztrebiti napačno naziranje in se v splošnem z vsemi sredstvi boriti proti vseskozi ukoreninjenemu naziranju o nevarnosti letanja po zraku, to je prvi in najvažnejši zadatak vsakega posameznika izmed nas, ker bomo šele potem mogli doživeti prosto in res naravno konkurenco med dosedanjimi prometnimi sredstvi in med aeronavtikom, ki si šele utira pot do brezdvomne zmage. Treba je poudarjati, da je konkurenca možna samo v slučaju, da bo potovanje po zraku vsaj tako udobno kot je potovanje po železnici, poleg tega pa mora biti evidentna tudi korist na brzini, ker je sicer naravno, da bo tradicionalni predsodek še dolgo onemogočal uspešno poslovanje snujočih se novih družb. S tega vidika obravnava tudi konstrukter danes gradnjo potniških avijonov, zato imamo priliko opazovati v tej smeri ogromno stopnjevanje dimenzij in pogonske sile napram prejšnjim medvojnim avijonom. Forsiranje brzine, ki je danes dosežena v rekordih preko 400 km na uro in forsiranje dosega višine, ki se izraža z presežkom 12 km sicer ne prihaja za naše potniške avijone v poštev, v obzir pa je treba jemati dejstvo, da mora poleg krajše poti, ki jo preleti aparat iz kraja v kraj, imeti tudi še vsaj dvakratno brzinu dosedanjih najhitrejših vlakov in brzoparnikov, vzdrževanje prometa pa mora biti vsaj relativno cenejše. Večja brzina kot sem jo navedel, da je primerna za zračni promet,

je sicer lahko dosegljiva, zahteva pa žrtve pri izdatkih in pri vzdrževanju aparata v pogonu, ne nudi pa bistveno tolikih prednosti interesentom, da bi realno računajoče podjetje moralo te slabosti vzeti v račun že itak visokega rizika v dosežanju razvojni etapi. V kratkem bo nastopil čas, ko bo potovanje po zraku vsaj tako udomačeno in zaželjeno, kot je to danes običaj za vsa druga prometna sredstva.

Kake zračne proge imamo v inozemstvu?

Vse države tekmujejo med seboj za prvenstvo v razvoju civilne avijacije, o kateri je bilo svoj čas na mednarodni konferenci o avijaciji ugotovljeno, da je najboljša podpornica gospodarskih teženj, nič manj pa tudi uvod k vsaj od slučaja do slučaja prepotrebni vojni avijaciji.

Nemčija je imela do predkratkim dvoje civilnih društev, ki sta vsako zase ustanovljali v Nemčiji zračne linije, ki sta se pa pred kratkim združili v »Deutsche Luft-Hansa«, ki obsega danes nič manj kot 38 prog s ca. 250 letali, ki so povečini Junkersovega tipa, in ki prelete dnevno svojih 77.000 km. V preteklem letu je bilo na teh progah prenešenih ca. 145.000 oseb in 263 ton tovarov. Kolika gotovost je spojena s tem prometom, priča statistika, ki s suhimi številkami ugotavlja, da je bilo med lanskimi 12.100 poletih le 22 lahkih poškodb pri avijonih in 11 težkih, pri čemer pa treba še posebej poudariti, da so bile te nesreče izvršene v prvem primeru le dvakrat pri rednem prometu, v drugem primeru pa tudi le dvakrat.

V Franciji, Angliji in njih kolonijah kažejo številke nekoliko manjši razmah, to pa bržčas vsled tega, ker se je do zadnjega časa stavljal vse le na vojno avijacijo in je država podpirala predvsem le vojne tipe avijonov. Francija ima troje družb, ki vršijo zračni promet, dočim ima Anglija le eno in ta ima monopol na vse proge v državi. Francija je lansko leto opravljala promet s 182 aparati, dočim je to Anglija vršila le z 45 avijoni. V Franciji so ti aparati prenesli skupno ca. 72.000

oseb, v Angliji pa le 48.000. V nasprotju s tem pa moramo ugotoviti, da je bil tovorni promet v Nemčiji jačji nego v Franciji, in je slednja prenesla ca. 100 ton več tovora po svojih linijah kot Nemčija.

Da tekmujejo v tem delu tudi vse ostale države, ne izvzemši niti Albanije, potem mislim, da si moremo danes ustvariti vsaj delno sliko zračnega prometa, ki se že vrši, težko pa moremo pojmiti ono višino, ki jo bo brez dvoma ta promet dosegel v najbližji bodočnosti širom vsega sveta.

Kaj pa pri nas?

Pred kratkim se je v naši državi osnovalo »Društvo za vazdušni saobračaj«, in to na inicijativo središnje uprave našega Aerokluba. Prvi plod prizadevanja tega društva je zagotovitev proge Beograd—Zagreb, ki se bo otvorila po pogodbi med društvom in našo državo najkasneje jeseni tega leta.

Kakor smo veseli tega skromnega začetka, pa moramo vendar kritično premotriti dosedanje delo društva, ker je gotovo želja nas vseh, da ne ostane le pri začetku, temveč da se razširi zračna mreža preko vse države. V tej smeri pa so upravičeni nekateri pomisleki.

Bojim se namreč, da naši odločujoči faktorji v centrali ne upoštevajo dovolj izkustev, ki so si jih nabrala sorodna društva pri svojem dosedanjem poslovanju, pa se nam more zgoditi nesreča, da bomo kljub vsemu naporu in pridnemu delu za stvar samo razočarani nad neuspehi in to v materijalnem in moralnem oziru. Zdi se mi, da bi bilo tudi pri nas, kakor povsod drugod treba najprej ugotoviti glavne centre, ki jih je brezpogojno treba vezati med seboj tako, da ustvarimo glavno prometno zračno žilo, ki naj bi tvorila hrbtnico vsem ostalim priključkom. Da je pri tem treba jemati v obzir tudi one točke, ki prihajajo v to omrežje tudi iz razloga, ker tvorijo, ako so enkrat primerno izgrajena, naravne centre za križišča najrazličnejših velikih svetovnih prog, je samo po sebi umevno. Ako gledam na ustvaritev omrežja s tega vidika, potem moram imenovati gotovo med najvažnejšimi križišči za internacionalne proge tudi Ljubljano, ki je pa pri dosedanjem načrtu prezrta, odnosno navedene šele nekje zadaj med mesti, s katerimi naj se išče zveza le iz razloga, da bi se kot nekaka glavna pokrajinska mesta ne smatrala za zapostavljena. Ne iz lokalnega samoljubja, temveč iz čisto naravne potrebe moram imenovati Ljubljano kot točko, na katero mora naše domače Društvo za saobračaj po zraku polagati vsaj toliko važnosti kot na Zagreb in Beograd. Kolikor morajo namreč iskati Praga, Budimpešta itd. prehod preko Zagreba na jug, vsaj toliko, če ne več, morajo tudi Beljak, Celovec, Dunaj, Gradec itd. iskati svojo pot preko Ljubljane, kar morejo naši Ljubljancani vsak dan opaziti, ko veliki Junkers skoro redno preleti Ljubljano na svoji progi Gradec—Trst. Ako je tedaj našemu društvu dejansko do upejljave splošno koristnih in rentabilnih linij, ki ne bodo visele v zraku brez zveze z ostalimi evropskimi linijami v zraku, potem je dolžnost centrale, da iz lastne inicijative forsira podaljšanje proge Beograd—Zagreb do Ljubljane na eni strani in do Niša—Skoplja in Bitolja na drugi strani. Šele ko bodo ta oporišča civilne avijacije v naši državi zgrajena, potem bi bilo možno računati na priklonitev postranskih linij, ki pa morajo prav tako v sebi družiti celoten sistem. Da bo vsaj začasno zračna pot rentabilna le na dolge proge, kjer znatno nadkriljuje avijon najbrži vlak ali parnik, je izven dvoma, zato pa je treba ob polaganju linij imeti poleg vsega drugega tudi to v vidu.

Ako smatramo v Jugoslaviji za glavno prometno progo **Ljubljana—Zagreb—Beograd—Niš—Skoplje—Bitolj** in obratno potem je gotovo, da je treba k tej liniji priključiti še linije drugega in tretjega reda, in to: Zagreb—Banjaluka—Sarajevo—Skoplje in eventualno še Sarajevo—Beograd in Maribor—Ljubljana, Zagreb—Susak, Sarajevo—Mostar, Beograd—Osijek.

Da bi pa to mogli uresničiti, je treba na vseh omenjenih točkah prirediti aerodrome, ki predstavljajo sicer dejansko mnogo manjše materijalne izdatke za izgraditev, kot jih zahteva železnica in postaje, so pa vendar zahteve, ki za izvršitev potrebujejo poleg dobre volje in zanimanja tudi precej denarnih žrtev in investicij.

Spraviti to skupaj, je prva in glavna naloga aeroklubov na mestih, ki pridejo za to v poštev.

Zavest, da bo v kratkem vsako mesto, ki ne bo imelo v bližini aerodroma, prav tako odrezano od napredka in razvoja, kot je to danes pri vaseh, ki so daleč od železnice, stavlja na gospodarske institucije in javne korporacije, kakor so občine,

Ing. Tadija Sondermayer in poruč. Leonid Bajdak po prihodu iz Indije na Novosadskem aerodromu

srečke in oblastne skupščine kategorično zahtevo, da, če že ne prevzamejo, pa vsaj v izdatni meri pomorejo k dograditvi aerodromov v svojem področju. Ako pri nas tega ne bi pravočasno opazili, bo naravno ostala Ljubljana še vnaprej dolga vas, Slovenija pa kolenija brez vsakršnih zvez z ostalim svetom, tako da se bo prav lahko zgodilo, da bo že itak do skrajnosti izčrpani narod, kljub vsem predpogojem za lep gospodarski razvoj, obsojen na počasno ginevanje.

V inozemstvu velja danes voznina z avijonom približno toliko kot I. razred brzovlaka, pa tudi tam se že čim dalje pogosteje čujejo glasovi, ki zahtevajo znižanje in svarijo pred čisto kalkulacijo, ki ima pred seboj le amortizačni račun. Čim več prometa in čim več družb bo v posameznih centrih vršilo linijsko službo, tem cenejše bo potovanje in tem večja bo frekvenca.

Ko govorim o intenzivnosti prometa, moram naravno tudi poudarjati, da bo nastopila ob uvedbi več linij na isti progi konkurenca, ki bo znatno ublažila visoke cene za potovanje z avijoni, obenem bo pa tudi dovedla do konkurence v dosegi čim višjih procentov zanesljivosti pri prevažanju, kar bo gotovo imelo kolosalno vlogo za pridobivanje potnikov. V konkretnem primeru smemo računati z dejstvom, da bodo internacionalne linije, ki bodo imele svoj prehod preko našega ozemlja in ki bodo naša mesta uporabljala za postanke, tudi reflektirala na kader potnikov iz naših pokrajin, tako, da bomo lahko že v kratki dobi imeli ne le enkratno zvezo Ljubljana—Beograd in nazaj dnevno, temveč po več prog dnevno ob različnih urah, tako, da bo kot pri vlakih ustreženo vsem potnikom v prav izdatni meri. Da se baš s tega stališča da zagovarjati prosta

konkurenca, ki onemogoča izrabljanje interesentov, je treba priznati, četudi je vsaj začetkoma deloma upravičljiv ugovor dosejanega domačega društva, da mora imeti ono monopol na vse proge, ker vemo, da je zaupanje v domačo avijatiko po zaslugi neprevidnosti, ki povzročajo nesreče na naših letališčih tako omajano, da bi lahko trdili, da bodo inozemski avijoni v primeru proste konkurence bolje frekventirani od domačinov, kot naši aparati. Zdi se mi pa, da se zaupanje do domačega letalskega materiala in osebja ne more doseči z monopoli, temveč le z uvedbo skrajne pazljivosti in discipline v vsakem oziru in s tem preprečenje vseh nadaljnjih nesreč, kojim povod so lahkomiselnosti in bravure.

Kadarkoli govorimo o nesreči, moramo vedno imeti pred očmi, zakaj se je izvršila in od koliko primerov srečnega vzpenjanja in spuščanja treba misliti tudi na nesreče, ki se naravno ne bodo dale nikdar zaprečiti, kot se to ne da zaprečiti niti pri vožnji na vlakih, niti pri avtomobilih, da, celo niti pri peš-hoji.

Koliko škode poleg tega napravijo še naši časnikarji, ki željni atrakcij in senzacij vso stvar poročajo tendenciozno, si lahko vsak izmed vas sam predstavlja. Bolje bi bilo, da se o avijatiki nič ne poroča kot pa, da se veliko govori o primerih, ko mora vsak vsaj malo poučen čitalec ugotoviti, da je to pisal človek, ki je morda letalo videl, pa ni imel niti enkrat prilike, da bi se v njega bistvo vsaj malo poglobil.

Naj končno še odgovorim na vprašanje, ki se največkrat pojavlja, t. j.:

Kdo pa je sposoben leteti?

Napačna je trditev, da je za letenje treba ne vem kakih posebnosti v ustroju človeka, da, povzpnem se lahko tako daleč in smelo trdim, da je mogoče leteti vsakomur, ki že od narave ni prizadet od posebnih hib. Da je treba razlikovati med letalcem pilotom in pasažirjem, je jasno; za oba pa je gotovo, da sta sposobna za letenje tudi v primeru, da sta podvržena vrtoglavosti. Ako pozovete prijatelja, naj leti z vami, boste čuli prompten odgovor: ne morem, ker sem vrtoglav, čim pridem dva metra visoko. Da to ne onesposablja za letalca, priča dejstvo, da so bili najboljši letalci možje, ki niso mogli prenesti pogleda z visoke hiše navpično proti zemlji in da nasprotno niso mogli z lahkoto priučiti se letanja kandidatje, ki so brez vsega prenesli pogled v globino z najvišjih točk. Letalcu v aparatu namreč ne pride do izraza prepad, ki ga obdaja, ker za to nima nikakega merila, ob kojem bi si ustvaril razmerje, razven v onih redkih primerih, ko preleti planine ali leti tik ob stenah visokih hribov.

Bojazen pred morskimi boleznijo je prav tako problematična kot je bojazen onih, ki gredo na morje in trdijo, da že ob samem vstopu na ladjo izgubijo želodčno ravnotežje. Ako je ozračje mirno, je naravno, da si lepše in mehkejše vožnje niti predstavljati ne da, če pa je ozračje razburkano je pač oni, ki je podvržen morskimi boleznijo, v splošnem bolan tudi v avijonu, kar pa povprečno vedno mnogo manj časa traja kot pa na ladji, ker se vsak potniški avijon žuri priti iz območja vrtincev in zračnih izpremenljivih struj.

Kabine, ki potnika odtegnejo zračni struji, ga tudi varujejo pred presilnim brnenjem motorjev in mu v splošnem dajejo za- točiče in udobnosti, kakršnih je deležen potnik v najluksuznejših brzih vlakih.

Kakor ne stavlja potovanje po železnici na potnika nikakih posebnih zahtev z ozirom na ustroj živčevja in na redno poslovanje srčnih mišic, prav tako je to tudi pri potovanju v avijonu. Za primer nesreče, ki se pripeti, pa je zopet pilot tisti, ki mora misliti za vse in jih reši z rešilnimi napravami, kakor se to dogaja pri plovitvi po morju. Veliki padobranci, ki so v stanu dvigniti celotno kabino iz padajočega zrakoplova, se stavljajo v funkcijo po pilotu, odnosno mehaniku ki ga spremlja, tako, da je edina zahteva, ki jo stavlja dani položaj na pasažirje ta, da zaupajo izkušnosti plovitelja in obdrže mirnost v vsakem primeru, kakor se to zahteva povsod, ako se hoče izvršiti uspešno akcijo pri reševanju iz opasnih situacij.

Podal sem sliko o modernem poletu po zraku in pri tem deloma opozarjal na dolžnosti posameznih činiteljev in ne v zadnji vrsti na dolžnosti našega članstva v prepričanju, da moremo doseči uspeh le pri skupnem delu in pri neprestanem pridobivanju prijateljev letalstva iz srede našega prebivalstva. Ako sem segel pri obdelavi posameznih vprašanj, ki se porajajo ob ustanavljanju zračnih prog premalo globoko, naj se mi to oprostijo, ker kratka odmera prostora ni dopustila obravnavanja problema v oni meri, kot bi to naravno bilo potrebno.

Ljubljana brez velesejma

Milan Dular

Do leta 1921. je bila ideja velesejma popolnoma neznana. Še za časa prve prireditve ni nihče mislil, kake važnosti bo ta institucija za naše gospodarstvo. Koristila je v veliki meri vsej državi, še bolj pa Sloveniji in njeni prestolici. Ljubljanski velesejmi že šesto leto javno dokumentirajo, da je obstoj Slovenije zasiguran samo z razvito industrijo, obrtjo in trgovino. Šest let je naš velesejem ozko spojen z Ljubljano. Brez velesejma si danes Ljubljane ne moremo več predstavljati, velesejma, ki požrtvovalno spremlja razvoj našega gospodarstva. Ljubljanski velesejem je stal našim gospodarjem ob strani v dobrih časih, stoji pa tudi v današnjih slabih in se bori za zboljšanje.

Milijone dinarjev, ki so bili potrebni za uspešno reklamo in propagando v tu- in inozemstvu je preskrbel in žrtvoval velesejem. Bi li to storila mesto njega kaka druga institucija? Velesejem je v naši novi državi seznanil producenta s trgovcem in konsumentom. Nismo se poznali medsebojno, novi državljani, neznane so nam bile ekonomske razmere. Velesejem je bil tisti faktor, ki je nazorno predočil stanje gospodarstva Jugoslavije, on je opozoril inozemstvo na Slovenijo in Ljubljano. Pridobil je gospodarskim krogom kupčijske zveze. Čez 100.000 ljudi poseti vsakoletni velesejem. Če odračunamo okrog 40.000 domačinov, ostane še vedno čez 60.000 tujcev. Ali bi drugače Ljubljana imela kedaj toliko gostov?

Vkljub vsemu temu se najdejo malodušneži, ki dvomijo o nadaljnjem obstoju Ljubljanskega velesejma. Govori se, da je današnja kriza vendar preostra, da bi omogočila obstoj.

In baš v današnjem času je obstoj velesejma prepotraben. On zastavlja vse svoje moči, da se stagnacija omili in poveča konzum. Ne moremo si predstavljati Slovenije in Ljubljane brez velesejma, ko je kupec in industrijalec že navajen, da se ga udeleži, ko se o velesejmu že govori in raduje, kot bi to bil praznik Slovenije. Pa tudi je praznik, namreč, praznik gospodarstva po enoletnem trudu, ustvarjanju, boju za obstanek.

Ljubljanskemu velesejmu so dani predpogoji, da se bo držal še desetletja kot nekaj neprepotrebne. Še vedno bo za 14 dni v letu vzdramil Ljubljano iz njenega spanca in jo pretvoril v živahno in vrveče vlemesto, polno tujcev.

Zelo težka je današnja kriza za naše gospodarstvo, težka pa je tudi za velesejem, ki je z njim v najožji zvezi. Zato mora vsakdo s podvojeno močjo podpirati Ljubljanski velesejem, ki je sicer mednarodnega značaja, je pa vendar naš, slovenski.

Tudi oni industrijalci, obrtniki in trgovci, ki se poprejšnja leta velesejmov niso udeleževali, naj razstavijo svoje proizvode letos. Drugi pa, ki kot razstavljalci ne pridejo v poštev, pa naj propagirajo za čim večji obisk. Mislimo tu zlasti na ljubljansko trgovstvo, kateremu prinaša velesejem velikih koristi. Naj ne pozabi nikdo letošnjega termina prireditve, 2. do 11. julija.

PO ZNIŽANI CENI dvokolesa, motorji, vsakovrstni otroški vozički, nadomestni deli in pnevmatika. Posebni oddelek za popolno popravo, emajliranje in pontkanje dvokoles, otroških vozičkov, živalnih strojev itd. Prodaja na obroke. Ceniki franco

TRIBUNA F. B. L., tovarna koles in vozičkov LJUBLJANA, Karlovska cesta 4

Hiša bodočnosti

Beli Ljubljani, ki kljub svoji prijaznosti in ljubkosti ječi in zdihuje pod stanovanjsko bedo, se obeta v najkrajšem času tudi v tem, oziru prijetno presenečenje. Še tekom letošnjega poletja bo imela Ljubljana priliko, seznaniti se z novim načinom zidanja hiš, s tako zvanimi »jeklenimi« hišami.

»Obnova«, gradbena družba z o. z. v Ljubljani, nam je prepustila nekaj podatkov, iz katerih posnemamo o teh modernih stavbah sledeče zanimivosti:

»Heraklit« so nove stavbne plošče, ki po svoji praktičnosti ne omogočajo le skrajno hitrega grajenja (hišo je mogoče postaviti v najkrajši dobi nekaj dni), temveč se tudi sicer po svoji veliki izolirni sili odlikujejo med dosedanjim gradbenim materialom. Poleg tega je heraklit zelo lahek in dovoljuje nove zgradbe celo nad starim ogrodjem.

Kljub temu pa si heraklit pri občinstvu vendarle še ni mogel pridobiti onega uvaževanja, ki ga v polni meri zasluži. Ne motimo se, če ugotovimo, da temu ni vzrok nezaupanje do gradbenega materiala, temveč nekako napačno predstavljanje glede zadostnega prihranka.

Navadno se obdela samo zunanje stene poslopja s heraklitom, vse drugo, kakor podstrešje, temelji in ostala obrtniška

dela so pa normalna. Radi tega torej ni pričakovati v tem pogledu bogve kako velikih prihrankov.

Glavni, četudi neposredni prihranek pa je tem večji, če se pomisli, da se na ta način ob istem številu kvadratnih metrov gradbene ploskve izzida naenkrat za nekaj metrov večje sobe in da se je mogoče že po kratki dobi 70 do 90 dni vseliti v suho, popolnoma gotovo hišo.

V inozemstvu, zlasti v Avstriji, Švedski in v tropičnih deželah se gradijo te vrste hiše na tisoče! V Jugoslaviji so postavili tudi v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu, Splitu in Osijeku take hiše, vendar so ti slučajji le posamezni. Če si ogledamo našo sliko, je treba nesporno priznati, da dela dojem docela masivne zgradbe, da je zidana cela iz heraklita in da je tudi od vseh zavarovalnih družb posebno cenjena. Zanimivo je, da je hiša na naši sliki že prezimila, in da se je tudi v najbolj mrzlih dneh izborna obnesla. Noseča konstrukcija te hiše je iz lesa.

Bistveno izpopolnitev pomeni taka heraklitna hiša, pri kateri je konstrukcija iz jeklenih plošč. Svetovno znana tvrdka Gebrüder Böhler & Co. A. G. Wien, si je pridobila patent za te konstrukcije in je cena za hišo z jekleno konstrukcijo ista kakor za leseno. Vedno pa še 20% cenejše, kakor masivne zgradbe iz opeke. Hiša z jeklenimi ploščami je postavljena v 30 dneh in se je mogoče takoj vseliti... — em.

Hazenašice „Ilirije“ po treningu

Fot. Bester

Grafološki kotichek

Uredništvo otvarja s to številko grafološki kotichek v »Razgledu«, s katerim hoče tudi v tem pogledu kar najbolj mogoče ustreči svojim naročnikom. Uredništvo je pridobilo za to rubriko priznanega veščaka, ki bo na vpisana vprašanja odgovarjal bodisi v našem listu, bodisi na željo vpraševalčeve v zasebnem pismu. — Kdor želi torej natančnih grafoloških podatkov, zanimivosti o svojem značaju ali posebnostih koga drugega — naj pošlje na naslov uredništva najmanj 20 vrst s črnilom pisanega rokopiša in 10 Din v znakah za upravne stroške. Uredništvo odgovori takoj v naslednji številki »Razgleda« na naslov priložene značke ali pa v pismu na podpisani rislo.

Uredništvo.

Grafologija kot znanost

Rikard F. Soklič

»Allwissend bin ich nicht,
doch viel ist mir bewusst.«

(Goethe, Faust)

Italijanski profesor medicine in filozof Camillo Baldo je l. 1622, kot prvi znanstvenik napisal za takratne razmere epohalno knjigo »Trattato come da una lettera missiva si cognoscano la natura e qualità dello scrittore«. Da se grafologija kot znanost ni mogla že preje razviti, je razumljivo iz dejstva, da je bilo znanje pisanja in čitanja v srednjem in starem veku zelo majhno.

Šele počasna socialna evolucija v prid mestom je omogočila splošno izobrazbo širših slojev. V isti meri, kot se je zmanjšalo število analfabetov, v isti meri je postala grafologija vedno bolj aktualna. Ta proces se je pa seveda vršil zelo počasi, zato ni čudno, da je ostal Baldo dolgo časa brez pravega naslednika. Znani pustolovec Cagliostro je kmalu spoznal važnost te vede in je z njeno pomočjo dosegel marsikak uspeh, ki morda ne služi ravno v čast — grafologiji.

Eden največjih zbiralcev avtogramov, Goethe, se je intenzivno bavil s to vedo in je opetovano izjavil prepričanje, da se v pisavi izražajo duševne lastnosti in značaj človeka. Zanimivo je stalšče, katero je zavzela visoka duhovščina, ki je bila posebno takrat tej znanosti zelo naklonjena ter jo sama gojila in pospeševala. »Système de graphologie« in »Méthode pratique de graphologie« sta bili knjigi, ki jih je spisal abbé

Hazenašice „Ilirije“ po treningu. Ugibajte, čegave so noge? Pravične rešitve nagradimo!

Michon, učenec znanega Flandrina. Sistem Michonov je znatno izboljšal in razširil J. Czépieux-Janin. Njegova najbolj pomembna knjiga je »L'écriture et le caractère« (1889).

V XIX. stoletju se je gojila grafologija predvsem v Franciji in Nemčiji. Najzanimivejši so bili brezdvomno poskusi treh francoskih znanstvenikov, Ferrari, Héricourt in Richet, ki so s pomočjo sugestije poskušali spremeniti i značaj i pisavo; problem, ki je do danes še nerešen. V Nemčiji je dosegel grafolog A. Henze splošno priznane uspehe. Tudi nemški znanstvenik Erlenmayer je obširno opisal svoje delovanje na tem polju s posebnim ozirom na patološke znake pisave. Omeniti treba tu še nemškega fiziologa W. Preyerja (»Zur Psychologie des Schreibens«, 1895). V Angliji se je kot prvi znanstvenik slavni Darwin zanimal za to vedo. Pri nas je posebno znana knjiga italijanskega profesorja psihijatrije C. Lombrosa (1893).

Moderna grafologija bazira na znanstvenem principu, po katerem obstoji neka izvestna zveza med delovanjem možganov in med roko kot organom, ki služi izvrševanju misli in volje. Pisava je potemtakem rezultat gibov roke, katerih trajanje je omejeno. Tako n. pr. izraža krivulja, rezultat počasnega giba, mirne, mehke in počasne impulze; ravna črta je pa rezultat hitrejšega, indirektnega giba in kaže na močno voljo, strogo in v last željnost. Treba je vpoštevatii seveda še druge znake, n. pr. naglo spremembo smeri, lego in velikost pisave, debelost in obliko črk in črtic ter akcentov itd.

Obilni material (najmanj 20 do 30 vrst) je potrebno za znanstveno presojanje pisave. Grafološki portret bazira na končnem rezultatu, pridobljenem na podlagi natančne precizne preiskave vseh karakterističnih znakov pisave. Seveda pa ni vsak sposoben za grafologa. Ne zadostuje prečitati eno ali drugo knjigo, študije so dolge. Prirojeni čuti, senzibiliteta in osebne izkušnje grafologa so zelo važne in merodajne pri presojevanju pisave.

Grafologija je razkrinkala že marsikaterega »hohštapljerja« in »hinavca«, ki je računal na lahkovernost drugih. »On« ali »ona« si gotovo ne misli, da »ga« ali »jo« lahko izda par vrstic ljubavnega pisma.

Znano je, da ima moderna grafologija tudi v kriminalistiki važno vlogo, kar upošteva tudi novejša zakonodaja raznih držav, n. pr. avstrijski kazenski in civilni zakon §§ 135, 314, 315.

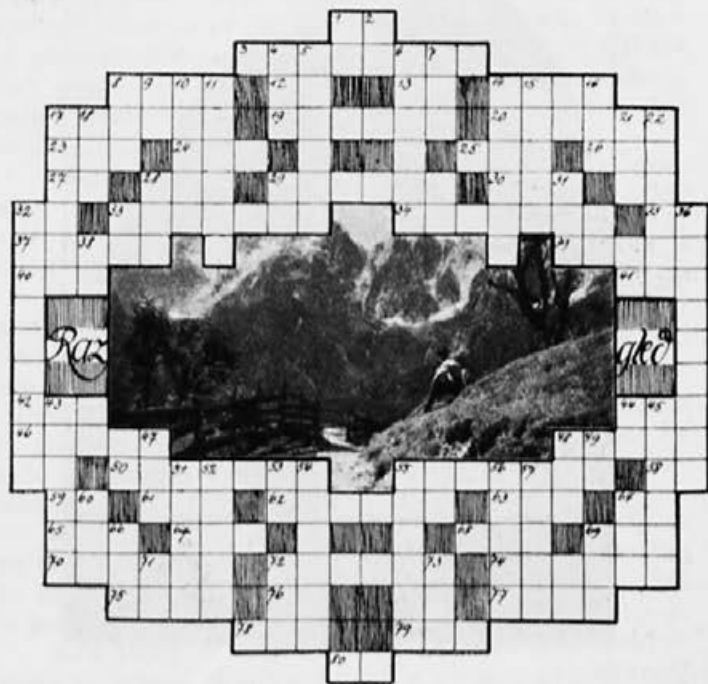
Velikega pomena je ta znanost tudi v pridobitnem življenju. Poslužujejo se je vsa večja podjetja zapadnih držav, in to pri vsaki važnejši stvari. Ali mar ni važno, ako podjetnik ve, kaj lahko pričakuje od svojega namesčenca? Od blagajnika se zahteva druge lastnosti kakor od organizatorja ter od potnika druge kakor od tajnika itd. Zanimiv je primer nekega trgovca v Rouenu, pri katerem je neznana tvrdka naročila dva vagona blaga. V svoji zadevi se je obrnil na grafologa Crepiceux-Jamin, ki mu je svetoval, naj zahteva akonto plačilo. Na svoje tozadevno pismo trgovec sploh ni dobil odgovora, pač pa je pozneje zvedel, da je naročnik neznan kam pobegnil in zapustil ogromne dolgove.

Po vojni se je literatura o grafologiji zopet razširila, ter so se s to znanostjo začeli ukvarjati intenzivneje in ima ista tudi v moderni psihologiji veliko vlogo. Posebno pozornost vzbujajo eksperimenti avstrijskega grafologa Rafaela Schermanna, ki se je mudil dalj časa tudi v Ameriki. (Glej H. Gerstner, Lehrbuch der Graphologie.)

Nagrada križanka št. 2

Podrobni načrt nagrad
glej v 1. št. „Razgleda“

Vodoravno: 1 predlog, 3 gora v Jul. alpah, 8. gora v Karavankah, 12 c', 13 pesnitev, 14 planet, 17 trg v Jul. Benečiji, 19 pomota, 20 bajeslovna lydijska kralj, 23 števniki, 24 nočna ujeta, 25 časovna cnota, 26 domača žival, 27 egiptovsko božanstvo, 28 reka v sev. Italiji, 29 otok v Baltičkem zalivu, 30 sorodnik, 32 kratica, 33 sestavni del avstr. rep., 34 gora v Julijskih alpah, 35 mrčes, 37 gora v Julijskih alpah, 39 slovenski pisatelj, 40 latnsko jeza, 41 kratica, 42 kratica slov. politične stranke, 44 ime turškega paše, 46 otok v Jonskem morju, 48 znani gorenjski vodnik (Kugy), 50 gora v Julijskih planinah, 55 otok v Egejskem morju, 58 medmet, 59 predlog, 61 veznik, 62 greben v Karavankah, 63 sorodnik, 64 veznik, 65 Mohamedov zet, 67 krstno ime nemške pisateljice, 68 prvina, 69 pripadnik južnoafrikankega naroda, 70 francoski traged (klasik) †, 72 Lor-

tzingova opera, 74 Isakova žena, 75 država v Indokini, 76 drugi del napisa na križu, 77 oseba iz Othella, 78 govedo, 79 slovenski znanstvenik †, 80 sibirski reka.

Navpično: 1 trdilnica, 2 kratica za opus, 4 nemška reka, 5 odtenek barve, 6 univerzitetni profesor, 7 kopaljšče v Belgiji, 8 kot 7 navpično, 9 kazalni zaimek, 10 pastir, 11 znameniti avstrijski general, 14 reka na Moravskem, 15 znameniti ital. izdelov. gosli, 16 dolenski vas (postaja), 17 gora v Jul. alpah, 18 pritok Donave, 21 agregatsko stanje vode, 22 mesto v Egiptu, 28 južna zelenjava, 31 planina nad Jezerskim, 32 gora v Jul. alpah, 36 gora v Jul. alpah, 38 predlog, 43 gora v Jul. alpah, 45 mesto in provinca v Indiji, 47 naplačilo, 48 v morju živeči sesalec, 49 del kolesa, 51 sveta slika, 52 naslov Meirinkovega romana, 53 Prešernov veznik, 54 znani slovenski pesnik † in ljubitelj planin, 55 slovenski planinec in pisatelj †, 56 otočje v Atlantskem oceanu, 57 mesto v Alžiru, 60 južnotirolsko mesto, 64 gora v Jul. alpah, 66 departement, mesto in reka v Peru, 69 hrvatsko bel, 71 veznik, 72 švicarski kanton, 73 mesto na Finskem.

„GROM“

Carinsko-posredniški in spedijski bureau

d z o z.

LJUBLJANA, KOLODVORSKA UL. 41

Naslov brzojavkam: „GROM“

Telefon Interurban šte. 2454

Metropoli

Roman
spisala
Thea v. Harbou

(1. nadaljevanje)

Vodnica pa je bilo dekle. Trpko obličje device. Sladko obličje matere. V svojih rokah je držala ročice izmučenih otrok. Obstala je, njeni pogledi pa so motrili mlade moške in ženske, počasi vsakega posebej s smrtno strogotjo čistosti. Vsa dekla in gospodarica, nedotakljivost in vendarle samo milina: lepo čelo v diademu dobrote, v glasu usmiljenje, pesem v vsaki besedi.

Spustila je otroke, dvignila je roko — in je dejala otrokom, kazoč na prijatelje:

»Glejte, to so vaši bratje!«

Kazoč na otroke je spregovorila prijateljem:

»Glejte, to so vaši bratje!«

Čakala je. Stala je mirno, njene oči pa so počivale na Frederju.

Potem so prišli slugi. Prišli so vratarji. Velikanski, nepoznani vrišč je za hip napolnil te čudovite dvorane iz marmorja in stekla. Vrišč, zmeda in ogorčenje in zadrega. Dekle je še vedno čakalo. Nihče se ni osmelil, da bi se je dotaknil, četudi je bila brez moči med sivimi otroškimi prikaznimi. Ne prestano so počivale njene oči na Frederju.

Potem je odvrnila svoj pogled od Frederja, sklonila se je in zbrala zopet ročice otrok. Krenila je z njimi proti izhodu. Vrata za njo so se zaprla. Sluge pa so švigali sem in tja z oprasčanjem, da niso mogli preprečiti. Povsod praznosta in molk.

Da ni imel vsak izmed njih, pred katerimi se je prikazalo dekle s sivim otroškim sprevedom — toliko številnih prič lastnega doživljanja — pa bi bili verjeli na blodno, zagonetno prevaro.

Poleg Frederja, na svetečem se mozaiku tal je čepela deklica, ki mu je pripravila pijačo. Ihtela je v skrajnem obupu.

Z leno kretljivo se je sklonil Freder k nji. Okleval je kakor okleva človek, ki prislužkuje — potem ji je sunkoma strgal z oči ozko, črno masko.

Zakričala je deklica kakor preplašena v svoji skrajni nagoti. Njene roke so tipajoče zakrillile proti njemu in so obstale v zraku kakor okamenele.

Majhen, poslikan obraz je prestrašeno strmel vanj. Oči pa so bile neumne, prazne, slečene. Tako tajinstven je bil ta mali obraz, ki mu je bil odvzet ves čar maskiranosti.

Freder je izpustil črni košček blaga na tla. Deklica se je pognala za njim, da zakrije svoj obraz. Freder se je ozrl.

»Večni vrtovi« so žareli. Krasni ljudje so žareli, četudi bežno zmedeni, v dovršeni negovanosti, v umiti nasičenosti. In vonj svežine, ki je plaval nad vsemi, je bil kakor dih rosnega vrta.

Freder se je ogledoval. Kakor vsi fantje v »Hiši sinov« je tudi on imel na sebi belo svilo, ki se nosi samo enkrat, — in mehke, gibke čevlje z neslišnimi podplati.

Gledal je svoje prijatelje. Gledal ljudi, ki se nikdar ne utrudijo — razen v igri, — ki se nikdar ne znojijo — razen v igri, — ki se nikdar ne zasopejo — razen pri igri. Ljudje, ki potrebujejo razposajene bojne igre zato, da jim tekne jed in pijača, da morejo dobro spati in lahko prebavljati.

Mize, s katerih so običajno jedli, so bile pokrite z nedotaknjenimi jedili. Zlato vino in purpurno vino, postlano v led ali vročino, se je ponujalo kakor mala, nežna dekleta. In zdaj je zaigrala zopet godba, ki je utihnila, ko je govoril deviški glas pet tihih besed:

»Glejte, to so vaši bratje!«

In potem še enkrat, ko so počivale njene oči na Frederju:

»Glejte, to so vaši bratje!«

Kot zadušen je planil Freder pokonci. Drvel je k vratom. Tekel je po hodnikih in stopnicah, prišel je k vhodu.

»Kdo je bila deklica?«

Zmedeno zmigavanje ramen. Oproščevanja. Sluge so vedeli, da je slučaj neodpuštljiv. Pretile so jim odpustitve. Dvorni maršal je bil zelen od jeze.

»Nočem,« je povzel Freder z brezizraznimi očmi, »nočem, da bi radi tega dogodka imel kdo škodo. Nihče ne sme biti odpuščen... Jaz nočem tega...«

Dvorni maršal se je nemo priklonil. Bil je vaje takih posebnosti v »Klubu sinov«.

»In kdo je ta deklica... tega mi ne more nihče povedati?«

Ne. Nihče. Toda, če bi dal ukaz za poizvedovanje?

Freder je molčal. Pomislil na slokega moža. In zanikal je z glavo. Spočetka nalahno, potem odločno: Ne...

Človek ne sme spustiti psa na sled bele svetnice Hindinje...

»Nihče ne sme poizvedovati,« je dejal skoro brez glasu.

Čutil je brezdušne poglede tujega, plačanega človeka na svojem obrazu. In spoznal je, da je siromašen in omadeževan. In v obupu, z razpoloženjem, kakor da ima strup v žilah — je zapustil klub. In šel je domov kakor v prognanstvo. Zaprl se je v svojo delavnico in je delal. Z ljubeznijo prikovan na svoje instrumente, je z njimi pritegnil k sebi neskončne samote Jupitra in Saturna.

Toda vse zaman! Vse! V trpljenju in blaženosti polni veseljnosti je stalo pred njegovim čutom edino, edino obličje: trpko obličje device, sladko obličje matere.

In glas je govoril:

»Glejte, to so vaši bratje!«

Moj Bog. Moj Bog!

Z boleznim sunkom se je Freder okrenil. Dvignil je glavo in poslušal.

Stokrat, tisočkrat je že slišal ta glas, ta vedno enaki glas. Toda zdelo se mu je, da ga tudi stokrat, tisočkrat ni zapopadel.

Bil je visoko nad mestom. In ta glas je bil glas mesta.

Metropolis je povzdignila svoj glas. Rjuli so stroji mesta Metropolis, hoteli so hrane.

Freder je odmaknil steklena vrata; trepetala so kakor strune pod lokom. Stopil je na ozki balkon,

ki je obkrožal to skoro najvišjo hišo ogromnega mesta. In rjoveči glas ga je objel, preplaval, in ni hotel končati.

Tako velika je bila Metropolis; na vseh štirih koncih je bilo z enako silo čuti to rjoveno povelje.

Freder je zrl čez mesto na poslopje, ki ga je imenoval svet »Novi stolp Babel«.

V lobanji tega poslopja, stolpa Babel je prebival mož. In ta mož so bili možgani mesta Metropolis.

In dokler bo mož tam nasproti, ki je bil ves samo delo, zaničeval spanje, jedel in pil čisto mehanično, dokler bo njegova roka slonela z lahnim pritiskom na modri kovinski plošči, katere se razen njega še ni dotaknilo človeško bitje — toliko časa bo rjovel mesto strojev Metropolis po krmi, po krmi, po krmi...

Mesto je hotelo živih ljudi za krmo.

In zdaj se je pričela ta živa krma bližati v velikih gručah. Šla je po svoji lastni cesti, po cesti, ki se ni nikdar križala z drugimi cestami človeka. Široko se je valila reka brez konca. In dvanajst členov široka je ta reka. In ti členi so hodili korakoma. Vsi kakor eden. Moški, moški, moški... vsi enako oblečeni; od vratu do členkov v temnomodrem platnu, gole noge v enako trdih čevljih, glavo objeto od enakih črnih čepic.

In vsi so imeli enake obraze. In se je zdelo, da so vsi enake starosti. Korakali so vzravnani, toda šli niso pokonci. Glav niso imeli dvignjenih; potiskali so jih naprej. Polagali so noge — šli pa niso. Odprta vrata Novega stolpa Babel, središča strojev mesta Metropolis pa so vsrkavala te neskončne mase.

Ko je zginila ta živa krma za vrati, je potihnilo tudi rjovenje. Po zraku pa je zatrepetalo zopet nikdar pretrgano, potrkavajoče brenčanje velikega mesta Metropolis in širilo po groznem rjovenju zopet mir, tišino. Mož, ki je bil silno možganje v lobanji mesta strojev, je odmaknil prst z modre kovinske plošče.

V desetih minutah pa bo pod pritiskom njegovega prsta strojna žival zarjovela znova. In potem po desetih urah znova, in po desetih urah zopet znova. In tako dalje, in vedno dalje, brez odrešilnega razpusta ukovanega deseturja.

(Dalje prihodnjič.)

Novo knjige

Miran Jarc: Človek in noč. Z Jakčevimi lesorezi. Ljubljana. Samozaložba.

Zanimivo in za naše klavrne knjižne razmere bohotno ilustrativno je dejstvo, da te vredne publikacije in Pesmi Srečka Kosovela, ki bomo o njih izpregovorili prihodnjič, ni sprejela med svoja izdanja (kakšna so včasih!) katera izmed slovenskih založnih tvrdk. Pa sta obe zbirki s Seliškarjevo in Vodnikovo (Zalostne roke) najmarkantnejši pojavi v razvoju naše povojne lirike.

Tu namerjamo samo prav na kratko opozoriti nanje.

Jarc je v to simbolično (noč — torišče in prispevka metafizičnih umišljanj) naslovljeno zbirko, tipično hčerko našega časa, nabral za svojo rast značilne pesmi iz let 1917. do 1925. Pesnik je v njih dal izraza, včasih močno iskanega besednega izraza skozi lastno duhovno presnavljanje gledanemu večnemu boju med svetlobo in senco, med dobrim in zlim. Njegove pesmi niso vnanja skladna sozvočnost in muzika besed, ampak le vsebinski odmev, notranji odjek naše krivenčaste, strme in burno prekopicajoče se sedanosti v poetu. Težke so, ker so iz težkega, motnega sočasa zrastle in so mu slika (splošna in osebna) za posvečence našega časa in za dobo, ki pridejo. Da bodo še vedele, kako je naš poet, primerjajoč se drevesu, ki vanj vetrovi bijó, a ono razjeda se v svoje neizraznosti joku, poet, vtkan v zibajoče se, zagonetno vesoljno telo, stopal — drzen iskavec — skozi pragozde skrivnosti, tipal za večno neutešenim kam, se zlival v veseljstva srce, potapljal skrivnostim pod talnim na dno in nad vsem kot vijolne — spravljivke — tolaživke pel...

Pavel Karlin.

Družice nevestine pri poroki na gradu Čemšeniku

V krogu: Sestra neveste, gđ. Nica Urbančeva

Fot. Bešter

Iz našega družabnega življenja: Poroka na gradu Čemšeniku. Svatje pred kapelo z nevesto in ženinom v sredi. V krogih: Nevesta gđ. Erna Urbančeva, ženin g. Oskar Kosler

Fot. Bešter

Fot. Hibler

*Iz razstave pogrnenih mizic v kazini
Spodnja slika: Alt-Wien tvrdke Toni Jager v Ljubljani*

Naši

malčki

Plastike Lojzeta Dolinarja

*

*Levo:
Glava v marmorju*

*Desno:
Počitek (marmor)*

Torso

Študija R. Jakopiča

Torso

Strta sreča

Mojzes

Lojze Dolinar v svojem ateljeju

*Ljubljanska opera na turneji po Dalmaciji
(Split. Pred vhodom v Dioklecianov mavzolej) Fot. Kantor*

*Spodaj levo: Intendant Kregar pozdravlja na kolodvoru v Ljubljano
došlo Reinhardtovo skupino igralcev.*

*Spodaj desno: Mariborski operni ansambl z ravnateljem Mitrovičem
pri skušnji Fot. Bešter*

*Andro Mitrović, ravnatelj Mariborske opere, je
praznoval letos 25 letnico svojega delovanja*

*Anta Kovačičeva, članica drame v Mariboru, ki
je nedavno z uspehom gostovala v Ljubljani*

Zgoraj, levo: Umetniško razsodišče na slikarski razstavi letošnjega velesjema. Zadnja vrsta: Jakac, Sternen, arh. Fatur, Santel, arh. Hus, Dolinar, Zajc, Jakopič, Kos

Desno: Člani upravnega odbora Ljubljanskega velesjema. — Sedé od leve proti desni: F. Bonač, Avg. Praprotnik. Stojé od leve proti desni: K. Detela, ing. M. Šuklje, I. Mohorič, M. Dular, dr. C. Pavlin, dr. F. Windischer, H. Krofta

Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander na ljubljanskem velesjemu leta 1925. Na desni predsednik L. V. Bonač, na levi ravnatelj M. Dular

Spodaj, levo: Pogled na razstavišče
Desno: Gostilniški prostori vinskih razstavljalcev

Klišeje brezplačno
napravimo tvrdkam,
ki oglašujejo v
„RAZGLEDU“

Ako piješ
Budha čaj
vživaš že na zemlji raj!

Dr. Ciril Cirman, Ljubljana
zobozdravnik
ordinira v Frančiškanski ulici št. 10, II. nadstr.

Toni Jager, Ljubljana
Dvorni trg 1

plisira predtiska
ažurira volna v vseh barvah
entla najnovjše vezenine

Ustanovljena leta 1859 Ustanovljena leta 1859

L. MIKUŠ

tvornica dežnikov

Ljubljana, Mestni trg 25

Skrbno izdelovanje — Največji
izbor — Preobleke — Popravila

Najnižje cene!

Najnižje cene!

Dobra gospodinja vkuhava sadje in sočivo

samo v priznani najboljsh

„Rex“-steklenicah in „Rex“-aparatu

Zahtevajte cenike

Edina zaloga

Julij Klein, Ljubljana

velika zaloga stekla in porcelana

Radio-aparati in potrebščine

v največji izberi pri tvrdki

Franc Bar, Ljubljana

pisalni stroji

Cankarjevo nabrežje števil. 5

Telefon števil. 2407

Glavno zastopstvo za pisalne stroje Remington

Prodaja časopisov! Radio-Amateur in Radio-Welt.

CLA
MOR

A. SINKOVIC
NASIL. K. SOSS.
LJUBLJANA + MESTNI TRG + 19

MODNA + TRGOVINA +
ZA + DAME + IN + GOSPODE +

„Razgled“ izhaja mesečno in stane celoletno Din 80.—, posamezna številka Din 8.—. Kdor ne vrne na ogled poslanega izvoda tekom 3 dni, ga smatramo za naročnika in je dolžan plačati naročnino najmanj za 1/2 leta. Uprava in uredništvo „Razgleda“ v Ljubljani, Selenburgova ul. 7/III. Izdajatelj: Novinski biro, d. z. o. z., Ljubljana. Za uredništvo odgovarja: Ela Križman. Vse pravice pridržane. Ponatis prepovedan. Rokopisov ne vračamo. — Za jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čed